

** (Bittó István, a képviselőház elnöke,) f. hó 15-én tartá esküvőjét Dulovicsné urhölgygyel. Egyik tanuja Deák Ferencz volt.

** (Eljegyzés.) Aigner Lajos tevékeny fiatal könyvtárosunk, ki az irodalom terén is föltűnt dolgozataival, jegyet váltott Ujlaky Etelka kis-asszonyval.

— (Sivinyey József,) lapunk munkatársa, kitől az ez évi hírlapirodalom kimutatását közelebbi számainkban közöljük, e napokban tevékenységének megfelelő állást nyert, a közoktatás miniszter által a pesti magyar kir. egyetemi könyvtárhoz könyvtárvezetőnek neveztetvén ki.

** (Külföldi hírek.) Holl Albert, a magyar gőzhajózási igazgató, Hubner Gusztáv és Rubricius Celestin, az osztrák állampályánál közlekedési főnökök, a Ferencz József-rend lovageresztjét kapták a királytól; Bentz Ágoston vasuti főmérnök koronás arany érdemkeresztet. Hofbauer Antal hajóvezető pedig, ki két embert mente ki a hullámokból, arany keresztet.

** (Névváltoztatás.) Remete-pogányesti Stots József pesti lakos 5 Felsőfőtől engedélyt nyert, hogy vezetéknevét, nemessége és előnévénél épében tartása mellett „Pogány“-ra változtatthassa.

** (Bernáth Gáspár hagyományai) közt egy lepecsételt levelet találtak, melyre az volt írva: „Lavotta tiszteletdíja.“ Valószínűleg az az összeg ez, melyet a zenedétől kapott az őszel Lavotta arcképeért és kéziratáért. Belül pedig ez volt olvasható: „Temetés költségeimre.“ Szegény öreg, hozzá nem nyult volna. Megemlítjük még, hogy iratait, könyveit, képeit lepecsételve áadták az irói segélygyeget titkáranak, Gyulai Pálnak.

** (Egy szegény család) egyik tagja közli a „Főv. L.“-kal a következő adatot, mely Bernáth Gáspár szívósságára a legszebb világot deríti: „Atyám régen meghalt, anyám télen rendszeren beteg. Én — magam is beteg leány — varrásból tengetek három szegény életet, anyámét, magamét és kis ösömét, kit kisdudodába járatunk. Egyetlen pártfogónk, a ki volt, meghalt. Ő gyakran eljött hozzánk, bár a város végén lakunk, s mindig hozott valamit a kabát alát, most süteményt, majd egy-két forintot, mivel — mint mondá — szegény elhunyt apám jó pajtása volt. Midőn a pénzt letette, rendszeren azt mondta: „Kaptam verseimért praenumeráció gyanánt, s mivel magamnak nincs szükségem rá, ide hoztam.“ Azzal elment. Ime, ilyen volt a szegény ember, kit egy-két német lap „cynikusnak“ nevezett. A mit „soha meg nem jelenendő költeményeire“ előfizetésül kapott, odaadta szegényebbeknek.

** (A korintyiczi furdót) dr. Siklóssy Károly tizenkét évre bérbe vette a tulajdonos részvény-társulattól, összesen 54,000 frton. A bérleti köteles egy év alatt egy díszes házat építtetni tizennégy szobával és vendéglővel. Dr. Siklóssy e nyáron már hideg vízgyógyintézetet állít föl Korintyiczában.

** (Csömörön) egy rókadadásat alkalmával a társaság megpihent oszonnázi. A nép meghallván, hogy a királyi pár ott van, sokan friss kenyerekkel siettek az utcára. A király szelt is az egyik kenyerekből, de a jó ember tovább is kínálta. „Köszönöm jóakarátát, atyafi, — felelé a király, — hadd maradjon maguknak is, én már jóllaktam.“ De már ez ugy is nagyságos király uraméknak volt szánva, s ha már nem eszik meg itten, vigyék el utavalónak. „A királynak tetszett e szívélyesség, egy aranyat adott a gazdának, a kenyeret pedig elvitette emléklül.

** (Hány hús van Pesten?) A legújabb kimutatás szerint 5064.

** (Egy millió frank) látható jelenleg Párisban 20 frankos darabokban. Desgranges nevű asszonyság ugyanis fogalmat akarván nyújtani honfitársainak ez összegről, aranyzott ólomból állította ki és most pénzért mutogatja.

— (Napoleon temetésére,) mely szerdán délelőtt ment végbe, huszonhárom különvonat óriási embertömeget szállított Chislehurstba. Mintegy 60,000 ember lehetett jelen. A tömeg hallgatag viselte magát, minden tüntetés nélkül. A lapok táviratai szerint Napoleon halála óta mintegy 28,000 ember fordult meg Chislehurstban. Napoleon holtteste a halottas szobában fehér atlaszszal bélelt mahagoni koporsóba volt kiterítve. A császár tábornoki egyenruhát viselt a becsületrend csillagos szalagjával, továbbá a hadserg s az olasz hadjárat érmével. Halvány, összefonott kezei egy pár fehér keztűt tartottak, a mint a keztűt éltében is inkább kezében tartotta, mint fölhuzva viselte. A koporsóra a Bonaparték kedvencz virága: ibolya volt szórva, s a holttest lábaihoz a Tuilleriak kertjéből hozott földet helyeztek. A temetés után Napoleon fia Camden-House-ban „Eljén a császár!“ kiáltásokkal fogadtatt; mire a fiatal herceg ezt válaszolá: „Nem! A császár meghalt. Eljén Franciaország!“

† (Halálhíradások.) Kvaszói és Brogyányi Kvaszay Antal, Kvaszay Jenő munkatársunk atyja, jan. 10-kén 73 éves korában Kis-Szent-Miklóson elhunyt. A tiszteletben állott hazafi egykor tevékeny részt vett a politikai közéletben; 1848 előtt Bars megye főjegyzője, később nemzetőr-tiszt volt. 1849 óta visszavonultan élt falusi lakásán. — Debreczenben e hó 13-án hunyt el Sárudry János 74 éves korában. A boldogult jeles jogtudós volt s „a halál büntetés elöljárójaként“ szülő tanulmányai a 40-es évek alatt, pályadíjat is nyert az akadémiánál. Sokat írt jogtudományi folyóiratokba, s általában azon emberek közé tartozott, kiknek a folytonos foglalkozás életföltételük. Több főúri családnak volt jogi képviselője, tevékeny részt vett az egyház és iskola dolgában, de a mellett kedvelt klasszikusairól sem feledkezett meg. Utolsó éveiben leginkább a pomológiával foglalkozott és Bihar megyében 6 honosítá meg a legjelesebb almafajokat. Özvegvet és hat gyermeket hagyott maga után, kik közül Elek az irodalommal foglalkozik, Imre pedig a miniszterelnök osztálytanácsosa. — Az akadémia homlokán két napon át gyászlobogó jelenté egyik érdemes levelező tagja: Vass József kegyesrendi áldozár és tanár elhunyt. Hétfőn délután halt meg, 60 éves korában, tüdőszélhűdésben s szerdán temették el budavári lakásáról. Munkás életű, tudományos férfi volt. Történeti és nyelvészeti munkái közül több részesült jutalomban. Főbb munkái a dunántúli nyelvjárási írt műve, „Erdély a rómaiak alatt“, az Árpádok alatti iskolázás története s a vajdák alatti erdélyi országgyűlésekről szóló dolgozata. Ezeket kivül a folyóiratokban, hírlapokban jelent meg töle több beces cikkek. Mint tanár is sok érdemet szerzett, s mint az egyházi rend tagja, szabad gondolkozása által tűnt ki. Jó kedélye, mely szeretettette a derék öreget, utolsó pillanatáig megmaradt. — Reviczky Pál kir. tanácsos, ki 1847-ben diétai követ s az utóbbi időkben esztergommegyei törvényszéki elnök volt, Esztergomban meghalt. — Kráncz József, a kir. itéllő tábla bírja, meghalt Pesten 62 éves korában.

Nemzeti színház.

Péntek, jan. 10. „Gringoire.“ Vigjáték 1 felv. Irta Banville T.; ford. E. D. — „Három kalap.“ Vigj. 3 felv. Irta Hennequin Alfréd; ford. Szerdahelyi K. — (Eöry G. ur vendégjátékául.)

Szombat, jan. 11. „A zsidó.“ Opera 5 felv. Zenéjét szerz. Halévy.

Vasárnap, jan. 12. „Dobó Katica.“ Népszimű 3 felv. Irta Tóth Kálmán.

Hétfő, jan. 13. „Rang és szerelem.“ Vigjáték 3 felv. Legouvé után ford. Feleki.

Kedd, jan. 14. „Tevédő nő.“ Opera 4 felv. Zenéjét szerzette Verdi.

Szerda, jan. 15. „Delila.“ Dráma 3 szakaszban. Irta Feuillet Octave; zenéjét szerz. Montaubrey. (Eöry G. ur utolsó vendégjátékául.)

Csütörtök, jan. 16. „A bíró és a vadász.“ Regényes opera 4 felv. Zenéjét szerzette Weber.

Szerkesztői mondanivaló.

— Pest. A B. Gondosan írt munka; dícséretre válik a művészi alkotásra való öntudatos törekvés. Ez azonban még eddig nem, jövőre azonban remélni lehet, hogy — sikerül.

— D. V. A. L. . . . ról küldött költeményt közöljük. Hanem van ott más is, a kinek — Dante szerint — mely hallgatásban torka elrekedt. Várva várjuk megnyílását.

— R-n. H. S. Ha azok az emberek állásunkkal vissza-áltak, az ellen más az orvosság; ha kötelességüket teljesítették, ok nem okai, hogy másnak kellemetlenséget kénytelenek okozni. Nem közöljük.

— Győr. Dr. S. J. Vettük, adtuk, s hasonlókat más-szor is kérünk.

— Győrköny. „Egy vendég.“ Hogy jól mulattak, örvendünk, de közérdekkel nem bíró vialmak leírására nincs terünk. Különben is ugy foly az most széles az országban a hasonló jó vendégszerető házaknál. A mellékelt egy írtól tessék rendelkezni, különben jótékony cözira adjuk.

— V. D. „Itt küldök egy verset, ha tetszik, jó, ha nem tetszik, az is jó“ — írja ön. Bizony: nem tetszik. Hogy is tetszenék, mikor ilyenek vannak benne: „Betelik majd még Kes-rü törömpohara az én szenvedésemmek.“

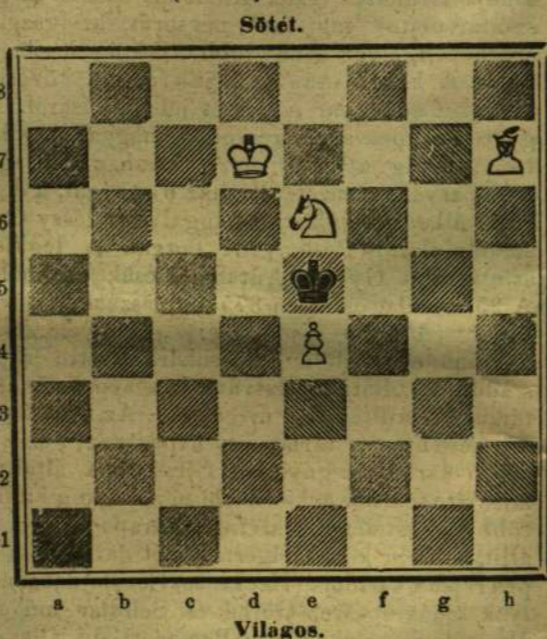
— H. M. „A vén papajók életrajzát“ legközelebb adni fogjuk.

— Karczag. Sz. Levelünk kedden este elkésett.

— A „Vasárnapi Ujság“ régibb évfolyamai. Eladó: a „Vasárnapi Ujság“ több évi folyama, jelesen 1867-1869 és 1870. évről hiánytalan folyamok, 1866-ról a 25-ik szám, 1868-ról a 47-ik sz., 1871-ről a 29 és 48 sz., 1872-ről a 43-ik számok hiával. A teljes évi folyamok ára 5 ft, a hiányos folyamoké 4 ft 50 kr. — Postai uton tudakozódni lehet Soltész János ref. tdkézelnél Ombodon u. p. Szatmár.

SAKKJÁTÉK.

686-ik sz. f. — Gérecz Károlytól (Sárospatakon.)

Világos indul s a hatodik lépésre mattot mond.

A 681-ik számú feladvány megfejtése.

(Healey F.-től Londonban.)

- 1. Fa2-g8 Fh8-fb (a)
- 2. Vg5-d2? Kd4-e5
- 3. f2-f4 matt.

a 1. Fh8-g7 (b)

- 2. Vg5-g7? 2. Hd7-e5
- 3. Vg7-a7 matt

b 1. Hd7-e5

- 2. Vg5-d2? 2. Fe4-d3
- 3. Vd2-e3 matt.

Helyesen fejtették meg: Veszprémben: Fülöp József. — Miskolcon: Czenthe József. — Gelsen: Glesinger Zeigmond. — Jászaiváros: Galambos István. — Kecskeméten: Galambos László. — A pesti sakk-kör.

Lapunk mai számához van mellékelve: Frommer A. pesti mag- és növénykereskedésének árjegyzéke.

TARTALOM.

Sztankovicszky Imre (arckép). — Iszó Miklóshoz. — A hadnagyné tyukja (folyt.). — III. Napoleon (képpel). — Akaratlan látogatás Chislehurstben Napoleonnál. — A természet befolyása az emberi társadalomra (folyt.). — Bombaytól Bagdadig. — A szabadkőművességéről. — As 1788-iki nagy kód. — Afrika gyémántmezői (képpel). — Egyveleg. — Tárház: Irodalom és művészet. — Közintészek, egyletek. — Egyház és iskola. — Ipar, gazdaság, kereskedelem. — Mi újság? — Nemzeti színház. — Szerkesztői mondanivaló. — Sakkjáték. — Heti-naptár.

Felölés szerkesztő Nagy Miklós (L. magyar-utca 21. sz.)

Buda-Pest, januárius 26-án 1873.

Előfizetési feltételek: a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok együtt: Egész évre 10 ft. — Fél évre 5 ft.

Csupán Vasárnapi Ujság: Egész évre 6 ft. Fél évre 3 ft. — Csupán Politikai Ujdonságok: Egész évre 5 ft. — Fél évre 2 ft. 50 kr.

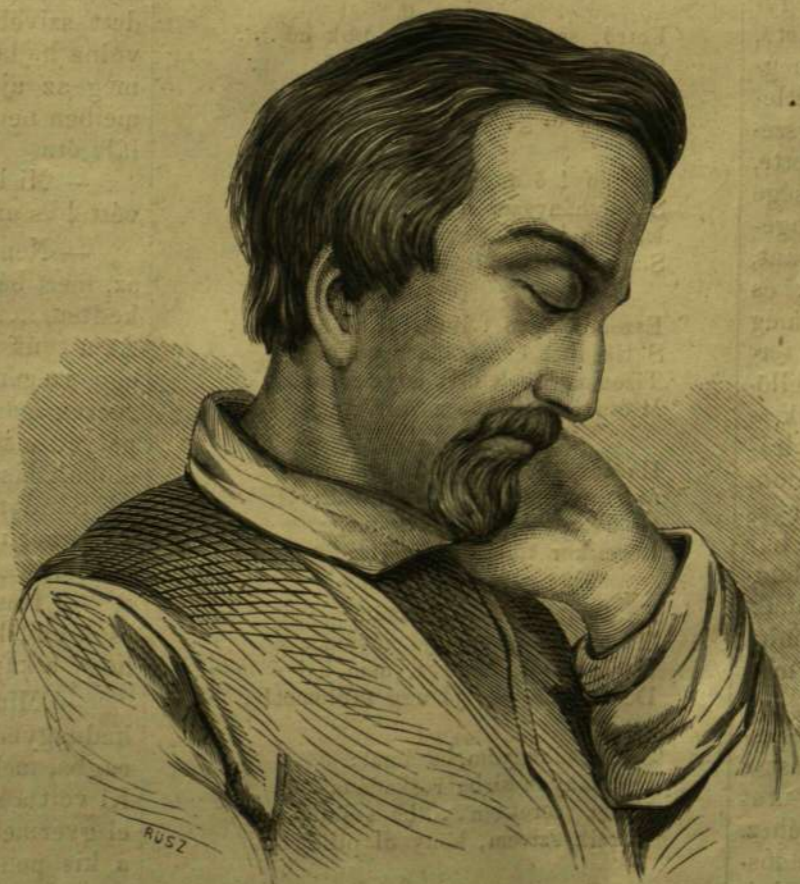
Hirdetési díjak, a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságokat illetőleg: Egy négyszer használt petit sor, vagy annak helye, egyszeri igtatásnál 10 krajczárba; háromszori vagy többszöri igtatásnál csak 7 krajczárba számítatik. — Kiadó-hivatalunk számára hirdetményeket elfogad Bécsben: Oepelik Alajos, Wollzeile Nr. 22. és Haasenstein és Vogler, Wollzeile Nr. 3. — Bélyegdíj, külön minden igtatás után 30 krajczár.

Heine Henrik.

(1799-1856.)

Heine Henrik, a németeknek Göthe után legnagyobb, leglángesebb költője, a modern német szellem leghivebb kifejezője, minden idők s népek dal-költői közt a legnagyobbak egyike, ki e nemben Horác, Béranger, Burns s Petőfi mellett áll, — neve s művei után irodalmunkban is ismeretesebb s olvasóközönségünk előtt is kedveltebb, mintsem arcképeinek s rövid életrajzának közlését bármikor eléggé indokoltnak ne tarthatnók. Élete bár viharos s hányt-vetett, nagy eseményekben felelt szegény; és sorsának tragikuma egy beteg-sorsosá hosszas gyötrelmeiben központosul.

Heine Henrik 1799. decz. 12-én Düsseldorfban született, zsidó szülőktől. Atyjáról keveset tudunk, de anyjáról nagy szeretettel s tisztelettel emlékezik költeményeiben s egyéb irataiban. Első nevelését a szülői háznál nyerte és pedig gondos nevelést, mely tehetségei kora kifejtésére volt irányozva. A kereskedői pályára volt szánva s e végből ment Hamburgba, atyai nagybátyja, a gazdagságáról és jótékony-ságáról egyaránt ismert Heine Salamon bankár szárnyai alá. De költői szelleme, mely a kereskedőivel semmi rokonszenvenben nem állott, csakhamar gyöblölettel, sőt undorral fordult el a választott pályától s szülői és nagybátyja nehezen kieszközölt beleegyezésével végkép fel is hagyott vele. A jogi tanulmányok felé fordult, s a bonni, berlini és göttingeni egyetemeket látogatta, s ez utóbbin jogtudorrá is avatott (1825-ben), de csak miután előbb a keresztyén hitre tért át.

HEINE HENRIK.

Költői hirneve már ekkor meg volt alapítva, mert költeményei első gyűjteménye már 1822-ben jelent meg s általános hatást tett, bár ez első hatás meg sem közelítette a későbbiekét. 1827-ben a „Buch der Lieder“ („Dalok könyve“) első kiadása után a német

közvélemény egyszerre Göthe mellé állította a fiatal dal-költőt. S méltán. — Heine költesztetének főjellemonásai, bár később még inkább kifejlődtek, e gyűjteményvel már teljes világosságban állottak a német közönség előtt. Ő a romantikus s egyszermind naiv-népies költői hangot egyesítette dalai-ban. Tehetsége a romantikusok iskolájában növekedett s befolyását soha sem is tudta lerázni magáról, még akkor sem, mikor a legéleseb ellentétben, sőt nyílt, ellenséges-

legjelletes modorban fejtette tovább és használta: költeményei alapeszméjét s vég-gondolatát nem mondva ki, csak sejtetve az olvasóval s függőben hagyva, vagy egy önmagát gunyoló humoros, majd cynikus fordulattal látszólag megsemmisítve, de valóban még érezhetőbbé téve a felköltött hatást. Egyik prózaí művében maga jellemzi a romantikát, megkülönböztetve a classicismustól, hogy míg ez az eszme s kifejezés azonos voltában áll, midőn a kifejezés alakja teljesen megfelel a kifejezendő eszme-nének, a romanticismus abban áll, hogy a forma nem fejezi ki azonosan az eszmét, csak képlegesen sejteti azt. De dalköltésztetének a romanticismus nem egyedüli jellemvonása. A mit előtte alig próbált valaki: a romanticismus-t a népiessélel összeolvasztani, ennek egyszerűségét, őszinteségét, közvetlenségét amabba oltani: azt ő nemcsak megkísérettette, de a legnagyobb sikerrel s hatással el is találta. Költeményeit általában oly egyszerűség, rövidség, a hang mesterkéletlen naivsága jellemzi, melyet a romantikusoknál épen nem találunk; nemcsak egyes dalai veszik motívumaiikat valódi népdalokból, hanem egész dalköltésztete a népdalokból látszik kinőve s szebbé fejlődve lenni. Hatásának a német szellemre ebben találjuk egyik kulcsát; épen mint nálunk a Petőfiénak, ki Heineval e tekintetben a legközelebbi rokonságban áll. Mindketten, egy romlani kezdő izlés, idegenszerű befolyások, s tehetségtelen erőlködés kor-szakában, egyfelől a megelőző korszak nagyjainak (ott Göthe,

HETI-NAPTÁR.

Hónapi-és hetinap	Katholikus és protestans naptár		Görög-orosz naptár		Izraeliták naptára		N a p			H o l d		
	Január	Feb. Ro.	Jan. (ó)	Teb. Ro.	hossza	kél	nyug.	hossza	kél	nyug.		
19 Vasár	E 2 Jéz. sz. nev.	E 2 Márius	7 G Ker. Ján.	20 Eliáczim	299 31	7 42	4 42	176 45	10 35	10 31		
20 Hétfő	Fábián és Sebest.	Fáb., Öszéb.	8 György	21	300 32	7 41	4 43	188 21	11 43	10 46		
21 Kedd	Ágnes szüz	Ágnes	9 Polieuct	22	301 33	7 41	4 45	201 5	regg.	11 2		
22 Szerd.	Anasztáz	Vincze	10 N. Gergely	23 Enosz	302 34	7 40	4 47	213 8	0 52	11 22		
23 Csüt.	B. Ass. eljegyz.	Imrike	11 Theodoz	24 Efraim	302 35	7 39	4 48	225 60	2 6	11 44		
24 Pént.	Timóth	Timóth	12 Titiana	25	304 36	7 38	4 50	239 16	3 22	0 14		
25 Szom.	Pál fordulása	Pál fordulása	13 Hermyla	26 Sab. Va	305 37	7 37	4 52	252 57	4 40	0 58		

Hold változása. ☾ Utolsó negyed kedden 21-én esti 9 óra 46. 7 perczkor.

ugyanazon szükségét s sovárgást érezték egy jobb kor után, mely őket a jelennek, a létezővel elégtelenség és meghasonlottság tette s szíveikben az elérhetlen utáni vágyat lánggra lobbantá.

Tagadhatatlan, hogy az egészséges s valóban költői elemekhez némi körjelenségek is vegyültek Heine költészetében. A század harmadik tizedében nevedekett s fejlődött tehetsége, Németországon a hanyatlás s szomorú korszakában. A szabad szellem erőszakos elnyomatása, nyílt visszahatást nem költötte, a frivolság szellemét szokta föl- idézni, mely soha oly mértékben nem nyilatkozott Németországon, mint épen e korban, midőn Heine fölépített s fájdalom őt is megragadta. Vele született humora, elmés-sége, a létező, de már türelmetlen állapotok iránti fulánkosi iróniában és szatirában érvényesült, s ez, a mily természetes, ép oly rendű is van magában. Ő azonban sokkal jobban tetszett magának e modorban, mintsem át ne vitte volna azt oly tőrre s oly tárgyakra is, melyek ellenében kevésbé volt jogosult. Költészetének épen ez oldala volt a legtetszősebb kortársai előtt, ez tette őt — kivált az új nemzedéknél — legnépszerűbbé, s azért nem csodálhatjuk, legfőleg sajnálhatjuk, hogy ezt tulságig vitte, addig, míg mindent: a szerelmet, a vallásos érzést, a hazafias fájdalmat, végre önmagát is a keserű gúny ostorával, az irónia égő nyilaival üldözte és sebezte meg.

1830-ban a juliusi forradalom Párisba vonzotta. Szellemét rokonabbnak érzé a szabadságrajongó s egyszersmind frivol francziával, mint saját népével s önként expatriálva magát, állandóan Párisban telepedett le. Kizárólag az irodalomnak szentelte magát, természetesen a német irodalomnak, s az idegenből küldözte haza nyilait, s gyűjtő üszkeit. Prózában és versben, a német és a francia állapotokról, politikai vagy irodalmi és művészeti ügyekről szólva, szellemének állandó nyilatkozási formája bizonyos sentimentális irónián, mely még egyfelől a Német Bund bölcs tanácsát arra bírta, hogy (1835-ben) minden megirt és még meg- irandó (!) munkáit Németországból feltétlenül kitiltsa: őt a német nemzet szabadságsze- rető részénél csak annál népszerűbbé tette, minél inkább tiltották olvasását. Tehetsége folyvást fejlődésben volt. Rendkívüli fogé- konysággal a természet képei és hangjai iránt, ép oly rendkívüli birtokát a nyelvnek és kifejezésnek egyesítette s e részben őt még Göthe sem mulja felül. Egyes dalai a termé- szet harmoniáját, a szélzugást és a szellő- sohajt a zene teljes hatályával utánozzák, s néha a lombokat szinte suttogni és a virá- gokat egymáshoz hajolva csókolózni halljuk, őt olvasva. Gyűlölete mi den kényszer és elnyomás ellen, lépjen az föl anyagi vagy bár szellemi eszközökkel, érzéshurokat von lant- jára s rendkívüli erőt kölcsönöz prózájának, mely ha nem is oly komoly és keserű mint a Börneé, de szintoly lángoló és talán még hatásosabb.

Munkáit egyenként elősorolni felesleges- nek tartjuk. Gyorsan követték egymást s minden tilalom dacára megtalálták az utat honfitársaikhoz, sőt az egész világ szívéhez. Francziára fordításukról is maga gondos- kodott s rokonszellemű barátjai az ő felvi- gyázata alatt teljesítették azt; költeményei- nek válogatott nagy gyűjteménye prózai, de valóban művészi fordításban őt a francziák- nál is nagyon népszerűvé tette. Összes művei teljes kiadása németül csak halála után je- lenhetett meg 20 kötetben s egy pótkötet- ben, mely hagyományait tartalmazta.

1844-ben hagyta el utoljára Páris, meg- látogatván Hamburgot, s „Németországi“

ezimű nagy gúnyoros költeményében keserű iróniával ostromolta az otthoni (politikai és társadalmi) állapotokat. Ez időtől kezdve egy orvosolhatlan s kínos betegség, a ge- rinc-sorvadás vett erőt rajta s csakhamar betegségéből rabjává tette, a nélkül hogy testi erejével együtt szelleme rugékonyságát is megtörhette volna. Sőt költői szellemének talán legszebb termékeit (mint 1850-ben megjelent „Romanzero“-ját) is matrác-sir- jából küldötte a világba. Karzékéhez lán- czolva, föl nem kelhetve, egész nap irónnal kezében, folyvást olvasott, jegyzett és dol- gozott; „Lazarus“-ában gyötrelmeinek költői kifakadásait hagyta hátra, míg románcai és dalai egy meleg szív és finom lélek ele- venségével nyilatkoznak, nem is sejtetve, hogy egy élő halottól származnak. Kínai- nak, végkimerültségével, 1856. febr. 17-kén vetett véget a halál.

Heine költészetének a magyar irodalom- ban is többen készítettek utat, már régóta. Számátalan költeménye jelent meg, többé- kevésbé sikerült fordításokban; egész fü- zeteket is többben adtak belőle. Legközeleb- ből Szász Károly — most megjelent műfor- dításai között — egyszerre 101 darabját közli, költészetének minden korszakát s minden műnemét gazdagon tárva föl ben- nek. Egy pár költeményét, a legsikerülteb- bek közül mutatványul itt közöljük.

Heine költeményeiből.

Éji gondolatok.

Hazám, ha éjjel a gondolatom rád téved, többé el nem alhatom. Szemem se' hűyhatom le a többet, Forró könyüim úgy ömölnek.

Száll az idő, év évre jő-megy, Oly rég nem láttam jó szülőmet! Tizenkét éve már nem láttam, S nő napról napra forró vágyam.

Forró, sovárgó vágyam csak nő... Irazán megbüvölt ez agg nő. Rá gondolkodt folyvást, kit isten Tartson meg, áldjon és segítsen!

Szegény! Ő engem úgy szeret; S valahányszor irt levelet: Láttam hogy' reszketett keze S anya-szive mit éreze.

Eszembe' van folyvást a jó anya... S tizenkét év elsuhan; Tizenkét év lefolyt egymás után, Mióta őt szívemhez szoritám.

Hazám — az örökéltű lésezen, Mert egészséges, ép egészen; És bérceit, hegy-völgyeit, Bármikor fölfelem megint.

Hazámat nem sovárganám: Ha ott nem volna jó anyám. Hazám csak meglesz, nem hal ő meg! De félttem, ah, jó agg szülőmet!

Mióta elhagytam hazámat: Oh hányan sirba roskadának, Kiket szerettem... ha számlálom: Vérzik szívem, köny ül pillámon.

Számlálom kell — s a mint nő számok: Nő kínom is, nő bűm utánok, Mintha szívemre nehezédnek Holt testök... Tűnek, hála szent ég!

Oh hála ég!... Abla'táblámon Az idegen nap sötét vírádom. Jó hajnal-zsep nőm; rám mosol; gott S szétütte már a honi gondot!

Az angyalokhoz.

Itt jő már a bősé Thanatosz, Kit fakó sárga lova hoz, Patkói tompán kong-nak, Ertem jó e setét lovat, Magával visz, Matildot itt kell hagynom, E gondolat szívemre súlyosan nyom.

Ő nőm s a mellett gyermekem, S ha sirba szállni kell nekem, Hogy maradj árván s özvegyül, E nagy világban egyedül, A nő s gyermek, ki úgy megbizva bennem, Hiven s gond nélkül nyugvék keblemben.

Ti angyalok, az égbe fenn, Oh ígérétek meg nekem, Ha engem majd sir halma föld, Hogy véditek és drága főt; Paizsa lesztek képetek másának. Oh védjétek Matildot, bús árvmat.

Minden könnye, mit valaha Szemeket értünk hullata, A szóra, mit az áldozár Ismer csak és szívébe zár, Szépségekre, jóságtokra kérlek: Oh angyalok, védjétek, sze-nykét meg!

Szász Károly.

A hadnagné tyúkja.

Eredeti beszély

P. SZATHMÁRY KÁROLY-tól

(Folytatás.)

IV.

Mire Sándort kieresztették az iskolából, már mindennek vége volt. A bámuló tömeg elszállingózott s a két ellenséges érzelmi lakás oly nyugalmas, békés képet mutatott újra, mintha semmi sem történt volna.

De Sándor már utjában híret vette a nagyszerű eseménynek s oly sebességgel rohant haza, hogy odáig csaknem kifogyott a lélegzete.

Édes anyját sirva találta s az oly rend- kívül eset volt, hogy a fiu, ki megkesere- dett szívében talán szemrehányásokat lett volna hajlandó tenni, — megdöbbenve állt meg az ajtóban. A katonás édes anyja szem- meiben nem látott őt könnyűt édes atyja ha- lála óta.

— Mi lelt, kedves anyám? — kérdi rész- véttel és anyjának kezét ajkaihoz vonva.

— Nem tudom, fiam. Azt hiszem, hogy az, mert bár igazságosan, nem okosan csele- kedtem... Bár szavaidra hallgattam volna! Az a tyúk még sem volt érdemes arra, hogy egy szegény özvegy anyi ellenséget sze- rezzen magának... Aztán nem fog-e az te pályára is kihatni? Nem fog-e meggátolni előhaladásodban?...

Sándor szerelmes szíve majd meghasadt a szomorúságtól; mégis neki kellett a vi- gasztaló szerepét átvennie.

— Hagyd el, édes anyám lelkem; én csak elélek valahogy. Én csak azt sajnálom, hogy a kapitányékat megsértettük.

— Mit? Mi sértettük meg? — kérdi a hadnagné bánatából újra átesapva a ha- ragba, mely természetével jobban talált. — Ki volt a sértő, ha nem ők? Nem ők tilták el a gyermeköket tőled, mintha bizony annak a kis penészes leányknak az orrát elha- raptad volna. No aztán meg a Miczi meg- gyilkolása! Oh ez bizony legkevésbé sem bánt engem. A mit tettem, emberül tettem, jól tettem!... Egyéb az, a mitől én félek. Én már előre látom, hogy ebből nagy dolog lesz. Királyi tábla, gubernium, főhadi pa- rancsnokság egymást fogják itt érni s utol- jára is én szegény özvegyasszony jutok a malomkövek közé. Először is annyiban bizonyos, hogy azt a kis penziómat el fogják vonni,

mint a ki ő felsége jussai ellen kitétem ma- gamat. De az még hagyján volna; attól bi- zony amugy sem megyek a falnak, — bár neveltetésedre jó lett volna. De a második tempo tudom a lesz, hogy előbb-utóbb ki- teszik a szűrőmet ebből a szállásból, — pe- dig az nagy jótétemény volt reám nézve. A piac közel van, a kert igen jó, — hol kapok én majd másikat?!

— Hát még én? — kiált föl Sándor önfelédten a szép, kedves, szelid Ágnesre gondolva.

— Mit? Te? — mond az özvegy, nagyot nézve s kezei a szokásos helyre, csipői felé hajlottak, — mi közöd neked ehhez a do- loghoz?

— Mi közöm? — mond Sándor, mi köz- ben a szó torkán akadt s szempillái alá könyük gyűltek — Mi közöm? Az a közöm, hogy én Ágnes kisasszonyba halálosan sze- relmes vagyok... hogy nála nélkül nem tudok élni... hát csak az a közöm.

— Sze... szerelmes! — kiáltja elké- pedve az özvegy asszony. — Szerelmes! A bajusznodnak még alig látszik a helye s már szerelmes! S még nem tudsz nála nélkül élni?... No csak az kellett nekem még! No hiszen mindjárt kiugrasztom én az urfölből azt a nagy szerelmet; — várj csak!

És azzal a hadnagné a nyírág-seprűnek tartott, hogy abból egy fiának való vesszöt a „régimódi“ szerint kiszakitsom.

Meg is tette; elfeledkezett szegény asz- szony, hogy annak, mikor ezt utoljára tette volt, már elmúlt kerek hét esztendeje s az- óta a gyermek Sándorból ifju Sándor lett.

Tettetett nagy haragjában visszafor- dulva, azt hitte, hogy fia rémült arcával találkozik; de most ő rémült meg szegény, midőn észrevette, hogy fia merőben s bizo- san, sőt a konokság bizonyos kifejezésével néz szeméi közé.

— Mi ez? — te makaes gyermek? — kérdi — s te nem félsz többé, hogy édes anyád megver.

— De félek, igen is félek, — mondja el- határozott hangon Sándor, — mert ha édes jó anyám most felnőtt koromban már azt a szegényt tenné rajtam, — holnap be kellene állanom katonának!

— Katonának! — kiált az özvegy kezeit összecsapva, miközben a vessző kiesett kezéből. — Az én egyetlen fiam katonának! — Igen, katonának — mondja elhatáro- zottan Sándor. — A veres csákós huszárok verbungja épen tegnap érkezett meg s már hívogatót is a strázsester.

— Oh te átkozott! — kiált az édes anya, miközben most már az ő szeméi lábadtak könnyükbe s töprengve nézett körül a szobá- ban — mit üssök hozzád? mit? — S mi- után semmi fiához üthető tárgyat nem ta- lált, maga borult a fiu nyakába, zokogástól elfojtott hangon kérve gyermekét: — Sándor- kám, lelkem fiam, ne menj el katonának! ne menj el katonának!... Látod — folytatá csöndesültebben — szegény édesatyádnak is mi haszna volt benne? Elment; végig har- czolt egy egész nagy háborút; sebet, meda- liát, mindent kapott, s nem vitte magasabbra egy hadnagyságnál — most meg majd öz- vegyét fogja kihajtani csendes lakából va- lami sebennai felsőbb tiszti, ki még azt sem tudja, milyen a puskapor szaga!... Ne menj el Sándorkám; ne menj el látod nekünk egészen más szándékunk volt veled. Jövő évre Eperjesre mennél, ott megtanulsz németül s vegzed a just; fiskális, viceispán, főispán, vagy kitudja még mi minden lesz belőled! Ugy-e el fogsz menni Eperjesre? El édes fiam, még a jövő héten. Hisz még ugy sem vagy házasodni való! Ki látta 18 esztendőskorában megházasodni... Az-

tán meg az a német asszony csak kinevetne, kigunyolna, ha föllépnél... Hagyd el édes fiam; még ő is igen fiatal; egy pár év alatt majd felnő s ki tudja, majd ha mint hir- neves fiskális föllépsz, nem lesz-e a dolog- ból valami. Igy, bizony tudom, szegényel- még ablakuk előtt is elmenni!... Ugy-e, kedves fiam Sándorom, szót fogadsz édes anyádnak?... Ne okoz nekem akkora szo- morúságot, mert bizony belehalok!

Sándor e néhány perc alatt átváltozott. Anyja, ki szigorú volt a gyermekhez, soha sem szolt még ily hangon hozzá; most sze- retete melegével föloldá az ifju érzelmeit s teljes tudatára ébreszté helyzetének.

— Szót fogadok édes anyám; szót foga- dok, — mondja elérzékenyülve. — Csak el ebből a városból mi hamarabb, mert külön- ben félek, valami bolondságot találnék tenni!

— El fiam, el! Mikor is van az utolsó examened? Holnapután, szerdán ugy-e? no hát legfőleg pénteken indulhatsz. Addig együtt lesz a pénz s épen indul Jakob ör- mény a debreczeni vásárra, a ki addig szí- vesen elviszen. Ugy, édes egyetlen gyerme- kem, ugy, már most nyugodtan hajthatom le fejemet az éjjeli nyugalomra.

— De hát te? — kérdi most már az ag- gódó, gondoskodó fiu — hogy fogsz magadon maradni e zavarban?

— Engem ne félt, kedves gyermekem. Mi történhetik velem legfőleg kitesznek innen s akkor van a B... familiának más háza; majd ad az nekem szállást.

Anyja és fiu látszólag megnyugodva haj- ták le fejüket; de azért csaknem oly álmat- lanul keltek föl, mint a hogy estve lefe- küdtek.

A menettver azonban el lön határozva; Sándornak csakugyan mennie kellett.

Aligha nem tudták ezt a készülődések- ről a szomszédok is; mert midőn esőtörtök estve Sándor hosszasan fuvolázott, a hold fé- nyénél látta megjelenni Ágnes angyalok- hasonlító fejcsékéjét.

Neki sem kellett több, hogy szíve leg- melegebb érzelmével és szép soprán hang- jának kellemes hangján elzengje Csokonai érzékeny dalát:

„Zokoghat még egy betűcskét,
Belőlem a fájdalom!
Ejthetek még egy könyűcskét
Utánad szép angyalom?
Bús elmém rajtad tündök,
Csak szívem, sohajt gyötörök.
Édes, fojtó képzetek
Mind ez, a mit tehetek!“

Erre aztán két felelet is jött. Egy ha- sonlóan szomorú búcsúdál még azon éjjel s reggel, kora reggel egy bokréta, melyet valaki épen ágyára hajtott be a nyitott kerti ablakon. E bokrétaban legtöbb volt az egykor általa ültetett nefejeits virága.

Ez volt Sándornak egyetlen vigasztalója a hosszú, szomorú utban.

Hajh nagy dolgok következtek a szegény özvegy tyúkjából a következő év alatt. A régi vár birtokpöre lépcsőről lép- csőre hágott főleg a megyéről a királyi táblához, a guberniumhoz, aztán föl Bécsbe a kanczelláriához.

Mérnökök, vizsgáló biztosok jöttek-men- tek, koronként távcsöveket, mérnöki aszta- lokat állítottak föl a vár udvarára.

A nép már azt is suttogta, hogy a bo- szuság a fiskust odáig vitte, miszerint in- tézkedést tett a vár légberépítésére lóporral, ne legyen hát az egész senki!

Mintha bizony azzal meg lenne oldva a

kérdés! Hiszen a romok s a földült udvar ujra csak per tárgyat képezne.

Más történt. Az, mit a szegény özvegy jól sejtett, de a B... család fiskálisa nem akart elhinni.

A fiskus titkos rendeletet kapott s egy szép napon egy század katonával betört az özvegy szállására, kihordatá mindenét az utcára. Hiában volt szép szó, rút szó. A kato- naság keményen töltést kapott s a megjelent ügyvédnek ki volt mondva, hogy ha erőszak- hoz fordul, a katonaság löni fog!

— De hisz ez violentia! — kiáltott, képé- ből kikelve az ügyvéd — Actus majoris potentiae!

— Mindegy! — mond a fiskus. — Perel- jen a méltóságos familia extra dominium! Birtokom kívül!

(Folyt. köv.)

Vihar után.

Ott, a hol Pommeránia és Mecklenburg ha- tára összegellik a német tengerparton, a száraz föld kinyújtotta egyik karját, mintha bele akarna markolni a tenger középebe. Zúg- nek nevezik e kinyújtott kart, melyet csak egy vékony nyak köt össze a szárazfölddel, egy hogy a környéken már földnyelnek sem ismerik el s egyszerűen szigetnek nevezik.

Pedig a tengerbe nyuló szárazföldön nem kevesebb, mint huszezer ember lakik. Szegény, igénytelen emberek, a kik a kopár, homokos talajon laknak ugyan, de nem abból élnek. Hogy is élének abból, mikor minden pillanatban ki vannak téve a veszélynek, hogy hazájokat, a por- hanyó fővényt elfújja a tengeri szél, s többnyire csak kavicsos és messziről oda hordott agyag- gal birják leszőgezni, hogy el ne csúszjanak.

A félszigeten gyér erdőcsomók váltakoznak zab és burgonya-földekkel; egyéb tápláló növénye a természetnek meg nem terem itten.

Az ő éltetőjük, az ő szántóföldjük a tenger. Annak hátát hasogtatják apró halászcsoznak- kal, ő belőle keresik ki maguknak és családjuknak a mindennapi — halat. Még a mi kevés tehené- jük, igazbarmuk van, annak se terem elegendő fű a meddő félszigeten. — a halak szálkát keverik nekik a téli takarmány közé.

A félsziget déli részén van egy Kivv nevű falu. Magasa hányt homok-gátok, őt-hat egymás mögött, védik a hullámok csapódásai ellen. A legzselő homokgát tengerfelőli oldalát belepték a csigák és kagylók ezrei, s kemény tarka réteget vontak reá egész odáig, a meddig a tenger árad- datkor felcsapodni szokott. A magas homok-gát teteje felé meg van jelölve a magasság, a meddig 1694. január 10-kén a tenger földagadt, a mikor is az egész félszigetet végig söpörte volt háborgó hullámaival s elpusztított életet, vagyont, min- dent. Azután hanyták föl a védgátakat olyan magasra.

A kis f. lu mögött sűrű, hatalmas erdő terül. Ebből látszik, hogy itt a száraz föld jóval beljebb terjedt az előtt, de századok folyama alatt a habok nyaldosó nyelvei elmoshatták. Ez az erdő ellenállott az áradatnak, s lejtőjében egy csendes, megelégtült falut tartott védszárnyai alatt.

A falu legmagasabb emelkedésén állt az isten háza, mellette a fehér paplak egy évszázad- os hársfával udvarán. Ennek a hársfának az ár- nyékában szoktak estenden összegyűlni az öreg lelkés és gyermekkori barátja, az öreg erdész. Ifju korukban, egyszerre jöttek a faluba. Itt töltötték ifjuságuk napjait, itt házasodott meg mind a kettő, itt lettek boldog atyákká. Neje mind a kettőnek elhalt régen, de az erdésznek maradt három derék fia, a lelkésznek meg három gyö- nyörü leánya. A két nagyobbik fiu egy kisebb- szerű hájót szerzett magának s azon útek ten- gerpartit kereskedést, s az ég megáldotta fárada- lom munkájokat.

Egy nap aztán a két öreg barát arra az öröme virradt, hogy régi, kipróbált barátságukat most már rokoni kötélekkel is megpecsételhetik. A két tengerész fiu halálosan beleszeretett a lel- kész két idősebb leányába s ezeknek bizony nem volt kifogásuk a derék csinos fiuk ellen. Az öre- geknek pedig még anny sem. Egy nap tartották meg a kettes lakadalmat, ma az öreg pap kötötte össze és áldotta meg gyermekeit. Egy ilyen áldás- hoz hogy ne csatlakoznék az Isten?

Már apróság is sivalkodott a két fiatal házas-

pár körül, a mikor egyszer csak kisül, hogy de bizony az erdész harmadik fia is bátyainak nyomdokán készül elindulni. Igen kezdte kerülgetni Elizt, a lelkész elrendülő szöke leánykáját.

Hanem már ennek az öregek ellenálltak. Az öreg lelkész elővette piruló leányát, a ki szemléstüve állott előtte s így szólt hozzá:

— Édes kis leánykám, látod, nekem Vilmos ellen semmi kifogásom, jó fiu, derék fiu; szeretem, ha ő lesz. Jobban, mint ha akármely más. De gondold meg, hogy hiszen te még csak olyan tacsó vagy, nem eladó leány. Várj még legalább két esztendőig. Akkor aztán isten nevében.

A leánya zokogva borult atyja kebelére, a ki szeretetteljes mosolyal simogatta leánya arany haját, míg csak az bele nem nyugodott, hogy hiszen két esztendő nem a világ.

Az erdész egészen másként bánt a fiával.

— Hát te semmikellő, — így rivalt rá, — még szoknya után mersz szaladgálni. No hiszen megtanítlak én, hogy kell egy olyan jó angyali teremtségnek, mint a kis Eliz, fejét elcsavarni. Nézz meg az ember, még alig hogy pelyhedzik az álla, és már — Holnap berukkolsz Lübeckbe, ott azt mondom, hogy ámbár még nem vagy tizenkilenc éves, és így nem is tartozol a sorozás alá: de miután nyakunkra tört a francia, te azt nem nézheted itthon a sutton, hanem elébe mégyesz, mint annyi derék fia hazádnak és segítesz az ellenséget vagy visszaverni, vagy halva is gátat csinálni lába előtt, a melylyel hazád földre tiporni készül. Féljebb! Takorodj!

A fiu elment a háboruba, a leánya meg felosztotta a két esztendőt napokra, így aztán hamarabb logyózi talán a hosszú várakozás idejét.

Egy nap aztán vége lett a háborúnak. Várták a fiukat hazafelé.

A paplak előtti hársfa árnyéka is megnépesült. Ott üldögéltek néma pipaszóval a pap meg az erdész, míg Eliz távolabb varrt valamit szótlanul s ki tudja, miket gondolt mellé. Apródonként elszállingóztak a fiatal házastársak is pirosposztag gyermekükkel s volt aztán láma, csevegés, nevetés. Eliz édes tejet, friss vajjat s hűvös forrásvizet rakott az asztalra s a mellett mulattak azzal a kevéssel beérő, boldog megleléssel, a milyet csak faluhelyen találhatni, ritkán, nagyon ritkán.

Egyszer csak, a mint a nagyapák javában lovagoltatták térdeiken az apró unokákat, — fetáral a kapuajtó s belép rajta egy poros félkezű katona. Az egész társaság arra felé nézett, hogy hát ez mit keres itt?

Hanem Eliz, a mint megpillantotta egy sikoltással félre dobta varrását, elébe szaladt, sirva és nevetve egyszerre keblére dobta magát és átölelte olyan szoroson, mintha soha se akart volna elszakadni onnan.

Csak akkor tért észére az egész család:

— Hiszen ez Vilmos, a mi Vilmosunk!

No lett erre öröm, a mit hiába is kísérlelnék meg leírni.

Mikor a viszontlátás első meglepetésének vége lett: az öreg erdész elővette fiát s megfogta kabátjának üresen lelógó ujját, szomorúan nézett rá.

— Biz az ott maradt a Loire mellett — mondá a fiu, — no de azért még maradt egy, a melyikkel egy szorgalmas és takarékos menyecskét eltarthassak; a mi annál könnyebb lesz, mert félkaromért olyan nyugdíjat kapok, hogy megélnék belőle, még ha mindkettőt elvesztettem volna is. Ha ugyan Eliz el nem taszít magától egy ilyen csonka embert.

— Oh édes, édes, — zokogott a leány kedvese vállára borulva s csókokkal halmozva el a ruhát ott azon a helyen, a honnan azt a drága kart levágták, nem tudott más szót kirebgni, mint azt az egyet: édes, édes!

Most hát már ki is lehetett tűzni a lakadal-

mat. A fiutól annál több vért, mint a mennyit ontott, nem kíván a haza; a leánya meg eleget várt eddig, mit epedtek még tovább?

November 14-én legyen az esküvő — ez lett a családi tanács határozata.

Már csak két nap hiányzott az esküvő határidejéhez. Nekik csak; de a szerelmes párnak roppant idő. Az esküvő előtt mindnap egy esztendő.

A falu, az erdő, mintha csak álmodott volna, oly csendes volt körülötte minden.

Csak abban a kis házában, a mit az új párnak berendeztek, no meg a paplakban volt nagy sürgés-forgás. Készültek a lakadalomhoz.

Az öreg lelkész már évek óta korábban kelt, mint a nap. Most is annak keltét nézte az öreg hársfa alól. Kelet felé, a merre az erdő már nagyobbára lehullatta lombját, a vérvörös fény világított át a kopasz ágakon. Az ég többi három tája szürke, sűrű köddel volt borítva, mely összeolvasztotta az eget a tengerrel.

Ez időtájt a szörnnyű vihar megállapodni látszott. A szegény lakosok megkönnyebbülve kezdtek föllelékezni. Korán volt. Az erdő nem szűnt meg, csak pihent. Ezután tört ki csak még egész vad haragjában.

Az öreg lelkész futva rohant menyecske, leányaihoz, kik két szomszédházban laktak, csak egy kis kert választotta el egymástól. Mind együtt találta őket, még Elizt és Vilmost is.

E halász-családoknál ő, megindító szokás, hogy a ház ura a tengeren van, addig valamennyi szoba be van zárva, ablaktáblái gondosan betéve, senki oda be nem lép. Egy szobába, az asszonyéba szorult az egész család, ez az egyetlen lakott része a háznak, a többi mintha csak ki volna halva. Mikor aztán a hajós visszatér, az ajtókat, ablakokat kinyitják, a butorokat leporozzák, a szobákat kiszellőztetik s a gyermekek szabadon zsi bongathatják be a ház minden zegezugát.

Egy ily szobában várta a két hajóst az egész család. Az óra itt volt, melyre ígérkeztek. Helyettök az öreg lelkész rohant be, az esőtől hosszan lecsapzó fehér fűrtelével s elfojtott lélekzettel kiáltott:

— Mentsetek meg a mit lehet. Szedjétek össze pénzeteiket, meg egy kis ruhát, s várjatok, míg visszatérek.

Azzal elrohant, a legnagyobb kétségbeesésben hagyva a családot. Az egyik asszony, ki nemrég lábadt fel a beteg ágyból, feje fölött összekulcsolta két kezét, mereven nézett maga elé egy ideig, aztán eltántorodott s egy fájdalmas sikoltással hanyatt terült a padlón. A többiek kétségbeesetten rohantak ápolására.

A lelkész visszaroht a tengerpartra. Akkor már künn volt az egész falu, a gát tetején. Dél volt, de azért éjjeli sötétség borult az üvöltő tengerre, mely sustorgott, forrt és habzott, mintha egy vulkán égne alatta. A rohanó szélben lapdákká gombolyodtak össze a felkapott sirályok s a fenyőszálak forgácsosá pattogva törtek ketté derékon.

— Egy hajó, egy hajó — kiáltott egy halász a tenger felé mutatva kezével.

— Hol? — kiálta a lelkész, megragadva az erdész karját, ki keményen állt ott, mint valami kőszobor.

Valami szürke fülhomály csakugyan egy hajó árboczeit engedte kivenni.

Az erdész csendesen elővette távosóvét s annak a pontnak szegeszte.

Sokáig nézett arra felé, akkor aztán egyszerre kieresztette a látsóvet kezéből, — az le gurult a parton a tengerbe.

— Ez a mi fiaink hajója — szólt aztán csendesen.

— Akkor el vannak vesze — felelt a lelkész

tengertől. A vihar apró, hóval vegyes esőt szítát a fellegekbe s a dübörgő áradat pillanatról pillanatra emelkedett. Mintha csak valami eleven óriás szörnnyeteg volna, mely nehéz álomban föllelékez, úgy emelkedett és ereszkedett a tenger boltzata fel a magasba és le a feneketlen mélybe. Egyszerre, mintha óriások emelgetnének egy beláthatlan lepelt, feldomborult az egész tenger s mélyen nyögő nehéz vonaglással duzzadt a part felé.

Ugy tetszett, mintha az orkán évszázadok óta gyűjtött erejével neki támaszkodott volna a tengernek, hogy eddigi ágyából a szárazra taszithassa egész víztömegét.

A lelkész visszafutott a faluba, hogy a borzasztó veszélyről értesítse a népet. A halászok szerencsére odahaza voltak mindannyian, partra vonszolták csónakjukat s imádkozva várták az ítélet napját.

A retentő orkán reggeli tíz óráig dühöngött. A hullámok vadul csapkodták a partot s az üvöltő vihar egymásután döngögte a tengerbe az évszázados bükk- és cserfákat.

Ez időtájt a szörnnyű vihar megállapodni látszott. A szegény lakosok megkönnyebbülve kezdtek föllelékezni. Korán volt. Az erdő nem szűnt meg, csak pihent. Ezután tört ki csak még egész vad haragjában.

Az öreg lelkész futva rohant menyecske, leányaihoz, kik két szomszédházban laktak, csak egy kis kert választotta el egymástól. Mind együtt találta őket, még Elizt és Vilmost is.

E halász-családoknál ő, megindító szokás, hogy a ház ura a tengeren van, addig valamennyi szoba be van zárva, ablaktáblái gondosan betéve, senki oda be nem lép. Egy szobába, az asszonyéba szorult az egész család, ez az egyetlen lakott része a háznak, a többi mintha csak ki volna halva. Mikor aztán a hajós visszatér, az ajtókat, ablakokat kinyitják, a butorokat leporozzák, a szobákat kiszellőztetik s a gyermekek szabadon zsi bongathatják be a ház minden zegezugát.

Egy ily szobában várta a két hajóst az egész család. Az óra itt volt, melyre ígérkeztek. Helyettök az öreg lelkész rohant be, az esőtől hosszan lecsapzó fehér fűrtelével s elfojtott lélekzettel kiáltott:

— Mentsetek meg a mit lehet. Szedjétek össze pénzeteiket, meg egy kis ruhát, s várjatok, míg visszatérek.

Azzal elrohant, a legnagyobb kétségbeesésben hagyva a családot. Az egyik asszony, ki nemrég lábadt fel a beteg ágyból, feje fölött összekulcsolta két kezét, mereven nézett maga elé egy ideig, aztán eltántorodott s egy fájdalmas sikoltással hanyatt terült a padlón. A többiek kétségbeesetten rohantak ápolására.

A lelkész visszaroht a tengerpartra. Akkor már künn volt az egész falu, a gát tetején. Dél volt, de azért éjjeli sötétség borult az üvöltő tengerre, mely sustorgott, forrt és habzott, mintha egy vulkán égne alatta. A rohanó szélben lapdákká gombolyodtak össze a felkapott sirályok s a fenyőszálak forgácsosá pattogva törtek ketté derékon.

— Egy hajó, egy hajó — kiáltott egy halász a tenger felé mutatva kezével.

— Hol? — kiálta a lelkész, megragadva az erdész karját, ki keményen állt ott, mint valami kőszobor.

Valami szürke fülhomály csakugyan egy hajó árboczeit engedte kivenni.

Az erdész csendesen elővette távosóvét s annak a pontnak szegeszte.

Sokáig nézett arra felé, akkor aztán egyszerre kieresztette a látsóvet kezéből, — az le gurult a parton a tengerbe.

— Ez a mi fiaink hajója — szólt aztán csendesen.

— Akkor el vannak vesze — felelt a lelkész

azzal a komoly nyugalommal, mely annyi fájdalmat tud rejtani magában.

A többiek keserű kétségbeeséssel nyüzsögtek a két öreg alak körül. Az egyik káromkodott, a másik imádkozott, a harmadik vadul kacagott, a negyedik sirva dobta magát a vizes földre, úgy zokogott. Egyik se törődött vele, ha a felcsapó hullám összetört permetegje ködöszlopba borítá.

De a kéztördelő, szitkozódó embereket csak hamar mély csendre hangolta a vihar. Oly erővel tört ki, hogy kővé meredtek előtte. Nehány erősebb hullám már keresztül csapott a gát tetején s a tenger két ölnyivel hágtat magasabba annál a jelnél, a mi a kétszáz év előtti vihar tengermagaságát mutatta.

Az öreg lelkész térdre rogyott, fehér haja hosszan lobogott a viharban, úgy imádkozott összekulcsolt kézzel.

Ez alatt egészen bejeledett; de mintha megakart fordulni a természet rende, minél jobban közelgett az éj, annál világosabbá szürkült a homály.

Most már körvonalaiiban legalább szabad szemmel is ki lehetett venni a hajót. Valami négy száz lépésnyire lehetett a parttól. Látni való volt, hogy a zátony léket ütött rajta s félig már el van süllyedve. A hullám keresztül csapkodott földelzeten, csak árbozcai nyulak elé, sötétben, meredten, mint valami füldeklő ember segítségét eseklő ujjai. Az árbozcaokról szentes rongyokban lobogtak az özszeretepett vitorlák s itt-ott az árbozcaok tetején egyes feketek pontokat lehetett észrevenni.

— Azok ott emberek, a kik felkapaszkodtak az árbozcaokra s oda köztölték magukat — jegyzé meg egy tapasztalt halász.

A főárbozca ide-oda ingadozott a víz fölött. Néha lehajlott egész a zajgó hullámok fehér fodráig, majd fölegyenesedett újra, mint egy ijesztő váz megfenyegetve az eget. A szerencsétlen emberek ott lógtak róla ég és víz között, szemtől szembe a kikerülhetetlen halállal.

Itt nem volt segítség, istenkisértés lett volna a tengerre szállni.

De a hajó szerencsétlen utazói oly szivrepesztő látványt mutattak, hogy a szegény halászok, elfeledve a maguk és családjuk szerencsétlen helyzetét s az őket fenyegető veszélyt, — sűrűve indultak bárkaik után. Majd csak akad bátor ember, a ki embertársai életéért kockáztára teszi a magáét.

A jó szándék föl lesz jegyezve oda fenn, azt mondja az irás. De most az egyszerű a jó szándék kivételére gondolni sem lehetett. Az áradat oly magasra hágott, hogy a partra vonszolt halászbárkákat mind magával szakgatta. Most lett csak a rémület általános igazán.

Két lábnyira nőjön még a tenger s akkor

elborítja, végig seprí hullámaival az egész felszínetet és nincs ladik, nincsen csónak sehol, mely mentőszertül szolgálhatna. Irtoztató gondolat!

Az öreg lelkész még mindig térdelt. A mint az üvöltő szél rövid pihenőt tartott, hallani lehetett reszkető hangjait, a mint beleimádkozott a viharba, folytonosan a szerencsétlen hajóra szegve könybe borult szemét:

— Mindenható Isten! — a ki parancsol az áradatnak és a szeleknek, tekintis le gyermekeidre, kik a halállal küzdenek, s ha elvégezted vesztüket, — végezz, mindenható Isten, végezz velök hamar!

Már nem mert imádkozni megmentésükért. A vihar oly irtoztató erővel tombolt, hogy azt megfőkezni egy isten mindnható karja se látszott elég hatalmasnak.

házban, kijöttek, épen jókor, hogy férjeik hajóját még egyszer megláthassák.

Abban a pillanatban, messze a láthatár felé magas széles hegynek emelkedett föl a tenger s borzasztó sebességgel toltul közelebb és közelebb sötétben, feketén mint egy felszabadult pokol. Egy perc alatt eltűnt a hajó a rengeteg vízben, mely a hőmpölygő hegyóriás alá temette.

A két asszony életjel nélkül roskadt le az átázott földre, két kezével takarva el szemét.

Az alatt a megindult vízhegy mind közelebb toltul s egyszerre borzasztó erővel neki csapódott a magas partnak s átvette magát a gát fölött. Azzal tovább zajgott a falu felé.

A parton állókat lesodorta lábaikról, sokat közülök magával ragadott, míg mások életelelenül látszóttak ott heverni a parton, a mint felettök a roppant víztömeg elzajgott.

Az öreg lelkész volt az első, ki kábultságából magához tért. Ő térdelt, öt nem sodorhatta nagy erővel a hullám, mint a kit lábon állva talált. Leányait sietett fölkeresni. Azokat már a földön fekvő taláta a hőmpölygő áradat, nem volt tehát valószínű, hogy magával vitte volna.

Csakugyan ott találta őket, még akkor is eszméletlenül s egészen átázva. De ugyanakkor valami sötét tömeget látott mellettük, mélyen a tengerbe nyulni, mintha egy letört fenyőszálfa volna.

Az elsüllyedt „Mária Anna“ letört árbozca volt... és rajta egy ember, de rékánál fogva szíjjal a fához csatolva.

A lelkész hozzácsietett s felismerte benne egyik vejét.

Reszkető, a fagytló megdermedt ujjaival leoldta az árbozcaorszivejét lázas zokogással vetette rá magát, heves csókjaival, forró könyveivel áztatta arcát, homlokát, kezei között melengette hideg kezeit, s odaszoritá koronkint lihegő kebeléhez.

Az eszméletlen hajós egyszer csak felnyitá szemét. A nő csókja, ölelése az egyedül, a mi a halál torkától visszazólithat. Háromszor, négyszer végig borzongott az egész testén a hideg, akkor aztán félkönyökére támaszkodott s mereven nézett maga elé. Most hirtelen talpra ugrott és felkiáltott:

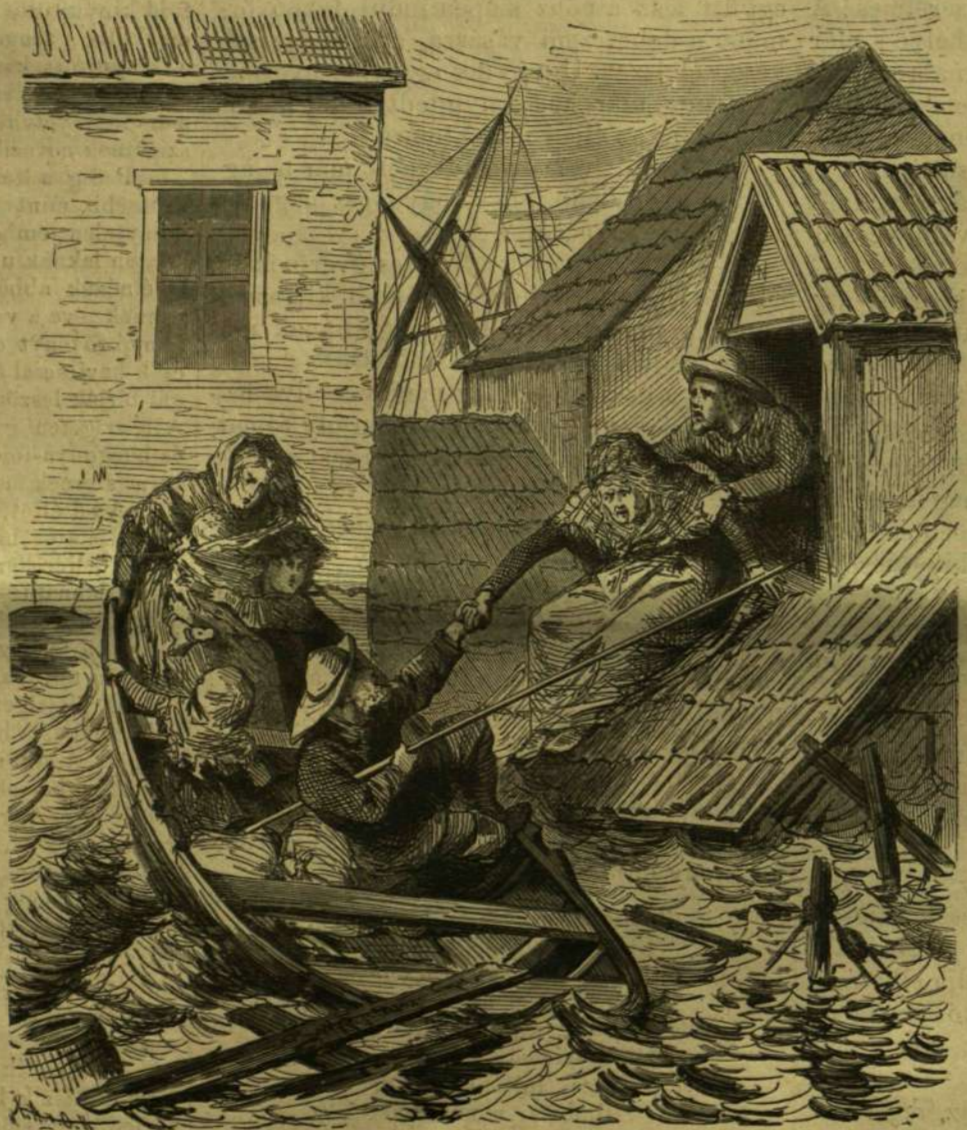
— Halló legények! föl a vitorlákhöz, holnap

megmeredt tagok nem tudták visszanyerni rugalmasságukat.

Ekközben megmozdult az egyik leány is; hideg kezével végig simította homlokát s körül tekintett, mint a ki nem tudja, hogy hol van? Lassankint magához tért, fölkel s oda lépett öreg atyjához. A mint megpillantotta eszméletlen férjét lázas zokogással vetette rá magát, heves csókjaival, forró könyveivel áztatta arcát, homlokát, kezei között melengette hideg kezeit, s odaszoritá koronkint lihegő kebeléhez.

Az eszméletlen hajós egyszer csak felnyitá szemét. A nő csókja, ölelése az egyedül, a mi a halál torkától visszazólithat. Háromszor, négyszer végig borzongott az egész testén a hideg, akkor aztán félkönyökére támaszkodott s mereven nézett maga elé. Most hirtelen talpra ugrott és felkiáltott:

— Halló legények! föl a vitorlákhöz, holnap

„Vihar után“: Mentő csónak (1872. nov. 13.).

„Vihar után“: Egy család menekülése (1872. nov. 13.).

lakadalmom kell lenniük, — hurrá, míg utol nem ér a vihar!

A lelkész borzadva tekintett vejére. Hisz ez megtévelyodott!

Egy borzszesz-csatorát vett észre derekán, azt hirtelen leszakítá onnan s veje szájához emelé. Az hosszu kortyokat nyelt az égetett borból, mire egészen má'ához nyelt.

Körül nézett, s aztán hevesen megőlelte nejét, kezét szorított öreg apósával s csendesen bolygató kezét fejével, mintha mondaná: „Most már tudok mindent.“

Azzal hirtelen megragadta az árbocot s kezeivel lábával átkulc-olva azt, evet-gyorsassággal lekuszott rajta a tomboló tengerbe.

A vihar szilajul bömbölt, a tenger vad dühön-géssel csapkodott, az öreg lelkész és leánya egymásba kapaszkodva elfojtott lélekzettel várták mi lesz ebből? Jól tudták, hogy árbocra kötött testvért ment keréni.

Néhány pillanat múlva felbukkant a hajós a vízből ugyanazon az uton, a melyen jött. Levért mogorva arccal le lehetett olvasni, hogy nem találta meg, a kit keresett. Azt az árbocról leszállította az áradat.

— Vége! — így szóló tompa hangon a fölmerült hajós, lerázva ruhájáról a vizet, — mentünk meg, a kit még lehet.

A másik asszony még akkor is életjel nélkül hevert mellettk. Azt a két férfi karjára vette s megindultak vele a falu felé. Kívülök más ember már akkor nem is volt a parton. A többiek visszamentek tűzhelyeikhez. Ha már el kell veszni, legalább szeretteik körében, együtt veszzenek el.

Ideje volt visszatérniök. A feldagadt tenger egymás után kezdé küldözni a felületen hullám-hegyeit, a mik átömöltek a gátakon. Már csak egy gát volt hátra, abból is nagy darabokat szakított el a hullám. Térdig ágazva a vízben jutottak el a hajós házához, hol az eszméletlen asszonyt levelezte, száraz ágyba fektették.

Az alatt egészen kivilágosodott.

Izonyu látvány tárul a szem elé! A víz borzasztó tömegben szaladt alá a gátról, keresztül törve az erdőn, le a falu felé, ledöntve, a mi utjába akad. Egy roppant széltaszítással, mintha óriási ágyból lőték volna ki, felkapatva a levegőbe, rengeteg hullám csapódott be a tengerből. Borzasztó recsegés hallatszott az erdőből. A hullám egy hajó vízát ragadta magával s pokoli erővel dobta két óriási fa közé, hol fennakadt, mintha oda szögezték volna.

A „Mária Anna“ volt.

A félközü Vilmos meglábolta a zajgó hullámokat s a hajóroncs felé sietett, hátha találna benne valakit, a kit az életnek még vissza lehetne adni. Hátha megtalálna benne másik testvérét.

Szomoruan tért vissza. A hajón nem talált embert, azokat elsöpörte a hullám. Az az eszméletlen asszony ott az ágyon, özvegy bizonynyal. Jobb is lenne talán soha föl nem ébrednie!

Ekközben már magásra dagadt az áradat. A szoba ajtaján is betolta már fehérbóru fejét a szörnyű ellenség. Itt nincs megmaradás, innen menekülni kell.

De hogyan? A paplak és a templom magaslaton fekszenek. Azt nem fogja elborítani a hullám. De mikép jutni oda, mikor köztök és a menhely között egy egész tenger zajong.

E pillanatban a hajós, a ki kiment volt, beszakította az ajtót s hirtelen karjába ragadta a beteg asszonyt.

— Jöjjetek utánam, — kiálta, — így egy pillanat sincs veszteni való.

A ház előtt már öny magasságra dagadt a víz. A kapufélfához egy kised csolnak hibált, egy kormányossal farában. A hajós a csolnakba fektette a beteg nőt, kinek csecsemő gyermekét kébélre helyezték. Neje és Eliz, a másik síró gyermekkel, mellette foglalt helyet; az öreg erdősz és a pap evezőt ragadtak kezökbe, — míg Vilmos, a ki félközével nem hogy használt, hanem csak teher lett volna, visszamaradt. Majd keresztül lábvalahogy.

A csolnak megindult. A hajókapitány szemébe nyomta kalapját s a máris tulterhelt csolnak párkányába csak félig kapaszkodva jelölte a kormányosnak az irányt.

Utjukban jól kivehették a szörnyű pusztulást mindenfelé. Az istállóban fájdalmasan bőgött a marha s a kuttyák szökölve vonítottak a ház előtt. Itt egy ház egyik fala egészen levált, belást engedve a szobák belsejébe, mint a szinpadon. Amott egy egész ház omlott össze, maga alá temetve a mi benne élő volt. A víz a házak ablakain keresztül kezdett beomlani s a merre eveztek,

esengő kiáltások hangzottak feléjük a még le nem szakadt házak hajózatáról, melyek emberekkel kidöntögette a szél, nem panaszhathattak el bajukat embertársaiknak, hogy segítségükre siessenek hirtelen.

Tizenhatezer ember maradt a felszigeten száraz fedél, egy harapás kenyér nélkül.

És a Kirr falu lelkézi lakában e nyomor között is mégis megtartják a lakadalmat. Maga az öreg lelkész akarja így.

Hej, nem örömmünnepek való ez a nap! Hiszen nem is örömmünnepek ez csupán. Tudja a jó öreg, mit csinál.

A kik a viharban elvesztek, ott fekszenek sorban kiterítve a templom előtt. Az első egy szép feje halott. A lelkész leánya, ki eltávozott férje után.

Azt a halászházat ott alant nem bírta fel-dönteni a tenger haragja. De ablakai nem nyilnak föl talán soha. Jobb így! a két kised árva majd csak talál szülőit.

Az öreg lelkész fekete karos-székből temeti el a halottakat, egyszerre valamennyit. Együtt lettek a haragvó ég által elsóztatva, tegyük őket nyugalomra együtt.

A temetés után következik az esküvő.

A lelkész bevittette karoszkékét, a templom oltára elé, ott aztán bele tette Eliz kezét Vilmoséba, csendesen megáldotta őket, és kimult. Az elmúlt huszonnégy óra izonyai megtörték életéjét. S ő tudta ezt. Még össze akarta esketni gyermekeit. Ezért nem volt szabad az esküvőt elhalasztani.

Ott szenderült el örök álomra az oltár előtt, mint a jó szolga, hivatása teljesítésében.

Az öreg erdősz fogta le szemét. Gyermekei oda borultak meghidegült kezeire...

Odakünn tavaszi, enyhe szellő enyelgett a szőliden mosolygó habokkal.

Tél közepén.

Törs Kálmán.

A természet befolyása az emberi társadalomra.

(Vége.)

Tekintsük most röviden a szorosabb értelemben ugynevezett természeti tüneményeket. Ezeknek nagy kulturái és szociális hatása azon befolyásban rejlik, melyet a képelethez és az által valamely nép egész gondolkodásmódjára gyakorolnak.

Nincs kétség, hogy egészen elmei állapotban az értelem és képelem karöltve járnak, egymást kölcsönösen támogatják. De mi hely az egyensúly bámi okból megbomlik, zavar alá be, mely nem ritkán káros következményeket von maga után. Mily érdekes és mily tanulságos volna azon okazati összefüggést ismernünk, mely valamely egyén gondolkodásmódja, egész lényé és azon viszonyok, — mint okok — közt főforog, melyek behatása alatt lett azaz, a mi!

Ha ily okok általánosok és állandóan hatók, egész népekre gyakorolják befolyásukat, és ennek gondolkodásmódját határozzák meg. Ily állandóan ható okok a szorosabb értelemben vett természeti tünemények, mint: igen magas hegyek, vulkanikus kitörések, földrengések, villámok, nagy dörgés, terjedt tenger vagy sivatag st. azóval minden természeti tünemény, mely általános csodálót, félelmet kelt; mely a bizonytalanság érzetével tölti el az emberi keblet; mely imponans nagyszerűsége által képes az emberben saját korlátolt-sága érzetét fölkelteni a vele szemben oly hatályosan működő erő, egy fölötté álló megfoghatatlan, megmagyarázhatatlan nagyhatalom ellenében. S ezzel legkedvesebb táját nyeri a képelem, mely innen tovább és tovább szöve képeit, nem ritkán a legtulzabb véleletekre jut. Természetes, hogy mentül nagyszerűbbek e tünemények, anélkül közvetlenebb módon fogják gyakorolni érintett befolyásukat. Elég e tekintetben Indiára hivatkozni, hol a természet teljes pompájában és teljes borzúságában lép föl. Égig nyuló hegyek, áthidalhatatlan folyók, áthatatlan őserdők, rögtönzi zivatárok, nagy tengerek, óriási villámok és dörgések egyenként és összesen, oly rendkívülleg hathatnak a képelethez, hogy nem csodálhatjuk, ha annak beteges kinövésait épen az indiaiaknál szemléljük legkiválóbban. Az indiaiak mindent a phantasia körébe vontak. Még a legelvontabb számítani és mértani tételeket is lejtelen versekben foglalták. Vallásuk mindent tartalmaz, a mit csak a legszélső határig föliszögött képelem lázas agyremekben kigondolhat. Művészetük a vihar, alólok a párnát. A mi élelmiszer volt, azt

mind elsodorta, hulláikat pedig betemette szinig a tenger sósfanyar vizével. A távirda-oszlopokat kidöntögette a szél, nem panaszhathattak el bajukat embertársaiknak, hogy segítségükre siessenek hirtelen.

Tizenhatezer ember maradt a felszigeten száraz fedél, egy harapás kenyér nélkül.

És a Kirr falu lelkézi lakában e nyomor között is mégis megtartják a lakadalmat. Maga az öreg lelkész akarja így.

Hej, nem örömmünnepek való ez a nap! Hiszen nem is örömmünnepek ez csupán. Tudja a jó öreg, mit csinál.

A kik a viharban elvesztek, ott fekszenek sorban kiterítve a templom előtt. Az első egy szép feje halott. A lelkész leánya, ki eltávozott férje után.

Azt a halászházat ott alant nem bírta fel-dönteni a tenger haragja. De ablakai nem nyilnak föl talán soha. Jobb így! a két kised árva majd csak talál szülőit.

Az öreg lelkész fekete karos-székből temeti el a halottakat, egyszerre valamennyit. Együtt lettek a haragvó ég által elsóztatva, tegyük őket nyugalomra együtt.

A temetés után következik az esküvő.

A lelkész bevittette karoszkékét, a templom oltára elé, ott aztán bele tette Eliz kezét Vilmoséba, csendesen megáldotta őket, és kimult. Az elmúlt huszonnégy óra izonyai megtörték életéjét. S ő tudta ezt. Még össze akarta esketni gyermekeit. Ezért nem volt szabad az esküvőt elhalasztani.

Ott szenderült el örök álomra az oltár előtt, mint a jó szolga, hivatása teljesítésében.

Az öreg erdősz fogta le szemét. Gyermekei oda borultak meghidegült kezeire...

Odakünn tavaszi, enyhe szellő enyelgett a szőliden mosolygó habokkal.

Tél közepén.

Törs Kálmán.

A természet befolyása az emberi társadalomra.

(Vége.)

Tekintsük most röviden a szorosabb értelemben ugynevezett természeti tüneményeket. Ezeknek nagy kulturái és szociális hatása azon befolyásban rejlik, melyet a képelethez és az által valamely nép egész gondolkodásmódjára gyakorolnak.

Nincs kétség, hogy egészen elmei állapotban az értelem és képelem karöltve járnak, egymást kölcsönösen támogatják. De mi hely az egyensúly bámi okból megbomlik, zavar alá be, mely nem ritkán káros következményeket von maga után. Mily érdekes és mily tanulságos volna azon okazati összefüggést ismernünk, mely valamely egyén gondolkodásmódja, egész lényé és azon viszonyok, — mint okok — közt főforog, melyek behatása alatt lett azaz, a mi!

Ha ily okok általánosok és állandóan hatók, egész népekre gyakorolják befolyásukat, és ennek gondolkodásmódját határozzák meg. Ily állandóan ható okok a szorosabb értelemben vett természeti tünemények, mint: igen magas hegyek, vulkanikus kitörések, földrengések, villámok, nagy dörgés, terjedt tenger vagy sivatag st. azóval minden természeti tünemény, mely általános csodálót, félelmet kelt; mely a bizonytalanság érzetével tölti el az emberi keblet; mely imponans nagyszerűsége által képes az emberben saját korlátolt-sága érzetét fölkelteni a vele szemben oly hatályosan működő erő, egy fölötté álló megfoghatatlan, megmagyarázhatatlan nagyhatalom ellenében. S ezzel legkedvesebb táját nyeri a képelem, mely innen tovább és tovább szöve képeit, nem ritkán a legtulzabb véleletekre jut. Természetes, hogy mentül nagyszerűbbek e tünemények, anélkül közvetlenebb módon fogják gyakorolni érintett befolyásukat. Elég e tekintetben Indiára hivatkozni, hol a természet teljes pompájában és teljes borzúságában lép föl. Égig nyuló hegyek, áthidalhatatlan folyók, áthatatlan őserdők, rögtönzi zivatárok, nagy tengerek, óriási villámok és dörgések egyenként és összesen, oly rendkívülleg hathatnak a képelethez, hogy nem csodálhatjuk, ha annak beteges kinövésait épen az indiaiaknál szemléljük legkiválóbban. Az indiaiak mindent a phantasia körébe vontak. Még a legelvontabb számítani és mértani tételeket is lejtelen versekben foglalták. Vallásuk mindent tartalmaz, a mit csak a legszélső határig föliszögött képelem lázas agyremekben kigondolhat. Művészetük a vihar, alólok a párnát. A mi élelmiszer volt, azt

mind elsodorta, hulláikat pedig betemette szinig a tenger sósfanyar vizével. A távirda-oszlopokat kidöntögette a szél, nem panaszhathattak el bajukat embertársaiknak, hogy segítségükre siessenek hirtelen.

Tizenhatezer ember maradt a felszigeten száraz fedél, egy harapás kenyér nélkül.

És a Kirr falu lelkézi lakában e nyomor között is mégis megtartják a lakadalmat. Maga az öreg lelkész akarja így.

Hej, nem örömmünnepek való ez a nap! Hiszen nem is örömmünnepek ez csupán. Tudja a jó öreg, mit csinál.

A kik a viharban elvesztek, ott fekszenek sorban kiterítve a templom előtt. Az első egy szép feje halott. A lelkész leánya, ki eltávozott férje után.

Azt a halászházat ott alant nem bírta fel-dönteni a tenger haragja. De ablakai nem nyilnak föl talán soha. Jobb így! a két kised árva majd csak talál szülőit.

Az öreg lelkész fekete karos-székből temeti el a halottakat, egyszerre valamennyit. Együtt lettek a haragvó ég által elsóztatva, tegyük őket nyugalomra együtt.

A temetés után következik az esküvő.

A lelkész bevittette karoszkékét, a templom oltára elé, ott aztán bele tette Eliz kezét Vilmoséba, csendesen megáldotta őket, és kimult. Az elmúlt huszonnégy óra izonyai megtörték életéjét. S ő tudta ezt. Még össze akarta esketni gyermekeit. Ezért nem volt szabad az esküvőt elhalasztani.

Ott szenderült el örök álomra az oltár előtt, mint a jó szolga, hivatása teljesítésében.

Az öreg erdősz fogta le szemét. Gyermekei oda borultak meghidegült kezeire...

Odakünn tavaszi, enyhe szellő enyelgett a szőliden mosolygó habokkal.

Tél közepén.

Törs Kálmán.

egy kiégett k'pelet rémbélyegét hordják magukon. Elég e tekintetben Siva isten néjének Dvrogának ábráját megtekintünk, halál-fejekkel övezett sötétké testével, piros tenyerével, hosszan kilógó véres nyelvvel! Valóban terríveis visu formae!

Mily egészen más alakulatot látunk vallás és művészet tekintetében Görögországban, De mily egészen más szinben mutatkoznak ott a természeti tünemények is. Nincs semmi, a mi a képelethez tulesigazná, az egész földalakzat, az egész természet szelid, alkalmas arra, hogy az emberben bizodalmat keltsen saját erje iránt. Ez nem is maradt visszahatás nélkül vallásukra. Az ő isteneik halhatatlansággal fölrüházott emberek (Euhemerizmus) emberi erőnyekkel, szenvedélyekkel, foglalkozással. „A nő hidegség Dianában, szépsége Venusban, büszkesége Junoban, érényei Minervában lelnek megtestesítést. — Neptun hajós, Vulkan kovács, Cupido pajkos diák, ki ujjával és nyilaival játszik, Jupiter szerelmes király, Merkur tolvaj stb.“ (Buckle I. m.)

Nem folytatjuk tovább e rajzot. Célünk volt általános érzetet kelteni és ezt általános vázlat által igyekeztünk elérni. A nagy igazság, melyet itt tág körvonalokban adtunk, működik, — habár nem oly föltűnően — szűk-bb körben is; minden vidék, család, sőt egyén életében fölföldözhetjük hatásának nyomait. Hatályos befolyásról olvashatunk az emberi művelődés történetek minden lapján. Az avatott szem fölismeri azt, — mint magot — az emberi intézmények mindenikében; látja azoknak üdvös hatását, ha ez igazság követelményeivel megegyeznek, látja megsértésének szomorú következményeit a társadalmi bajok nagy táborában. Tömeg-nyomor, prostitúció, erkölcstelenség, dögvész, öngyilkosság, és egész sora a társadalmi betegségeknek e nagy igazság megsértésének kifolyásai; orvoslásuk csak ez igazság szem előtt tartásával lesz lehető. Rendkívül érdekes volna az egyes természeti tényezők hatásait külön-kltn is eszetelni, és az összehatás annál szembeütőbb lenne.

Gondoljunk csak a tengerre, a tavakra és folyó vizekre, a kereskedés és művelődés e fő-fő tényezőre; vagy a gyógyforrások, erdők, rónák, hegyek, az eső, hó, szelek és más légtünetek hatására, az egész szőlő, gazdaszat és építar tekintetében. Vagy tekintsük a talaj phisikai és geologiai viszonyait és mint nyitott könyvből olvashatunk az emberi viszonyokra mélyen beható természeti erőlről. Gondoljunk csak az ásatagok közül a sóra, az állati és növényi élet ezen első szükségletére, az ipar e megbecsülhetlen segédszerére; vagy a kőszénre, egy létűnt ósvilág nagyszerű növényzetének temetőjéből kiaknázott, csodákat művelő maradványra. Vagy a fémek közül a vasra, rézre, aranyra, ezüstre sat. és sejtani fogjuk azon mérhetlen hatást, melyet a természet ezen mélyen fekvő tényezővel is gyakorol a közviszonyokra. De a részletezés messze túl vinne kitűzött feladatunkon. Hisz a mi csak érzkéink alá esik, — a napsugár, a virágzás, a bős vihar, a világság és sötétség — minden a nagy igazságra emlékeztetnek. Érezzük, hogy a természet hatalmában tart. Az ember meghódítja a földet, a vizet, tüzet és szelet, hasznára fordítja az elemeket és azt gondolja, ő az ur! De az elemek kaczagnak törpe törökvesén, lárszöldegas diadalán. S midőn az ember legnagyobb győzelmeit véli ünneplhetni a természet erői fölött, épen akkor gyakorolják ezek legmesszebb ható befolyásukat, társadalmi életére, összes fejlődésére. Bizonyosság erre a valótörténetet, bizonyosság a statisztika. Mi pedig tanulságul tartsuk szem előtt az intelmet: „Tiszteld a természetet, hódolj parancsainak!“

Dr. Személy Kálmán.

A szabadkőművesség.

II.

Hogy a szabadkőművesség oly híhetlen, mondhatóak rohamos gyorsasággal elterjedt a műveltebb világak közt mindenütt: a szabadkőműves szövetség föladatainak természetéből és a 18-ik század saját buzgalmaiból, melylyel a mult idők hiányait pótolni sietett, igen könnyen megmagyarázható. Akkor nem volt művelt polgár, ki büszkeségének nem tartotta volna eszép irányú szövetség tagjai közé fölvétetni. Uralkodó hercegek, fejedelem családok tagjai, sőt maguk az uralkodók is siettek erőt adni belépésükkel a kőművességnek. De e körülmény, a mennyire emelte a szövetség

tekintélyét, annyit értett más-fől függetlenségének.

A szabadkőművesek száma, ámbár teljes hitelű szabadkőművesi statisztikával nem bírnak, két milliónál jóval magasabbra tehető, s ez némileg megmagyarázza azt a nagy hatalmat, melyet a kőművesség képvisel, másfelől azonban indokoltnak tűnietti föl azt az éles ellenszenvet is melylyel az ultramontanizmus és a reakció e rá néve veszedelmes egyesülésnek minden lépését kísérí. Legjobb-an el van terjedve Amerikában, az angol földön, Francia-, Német- és Olaszországban.

Tulmenne egynehány rövid hirlapi cikk természeteszerű keretén, ha a kőművesség összes fejlődési fokozatain keresztül máig kiérni akar-nók. A kit az ügy közelebb érdekel, azokat utaljuk azon számos, nem kőművesek által is megrendelhető közikönyvre, mely a szövetség történetét tárgyalja. Ehelyütt csak a szabadkőművesség azon mozzanatait kívánjuk megérteni, melyek e színhelye hazánk volt.

Magyarországon egészen a legutóbbi időkig nem létezett önálló kőművesi főhatóság, s épezt az a csekély mozgalom, mely hazánkban a kőművesség terén ekkorig észlelhető volt, a hozzá legközelebb álló két szomszédos népnek, t. i. az osztráknak és a lengyelnek kőművességével e kapcsolatban fordul elő.

Bécsben 1787-ben alakított meg az első független nagypáholy, s különösen II. József uralkodása alatt e nagypáholy vált az osztrák kőművesség középpontjává. De a mi rohamos terjedést vett ez idöszakban a kőművesség Lajthán tul, annyira távol maradt attól a hazánkbeliek. Mi magyarok e közönyösség okát igen könnyen föllehetjük azon hosszu fáradsot küzedelemben, melyet hazánk az osztrák beolvadás ellen kénytelen volt századok során át küzdeni, s azon természetellenességben, melylyel itt minden olyas intézmény találkozott, melynek kuttorrása Bécs volt. Innen magyarázható meg, hogy az osztrák kőművesség Magyarországi területén mindössze is csak tíz páholyt tudott teremteni, ezeket is job-bára mind a végvidékeken s oly elemekből, melyek nem igen voltak a magyarral összeforvra.

Volt páholy Zágórában „Az okossághoz“ címmel, Károlyvárott „A vitészeghez“ címmel, Eberauban „Az arany kezekhez“ címmel, Eperjesen „Az erényes utazókhoz“ címmel, Balassa-Gyarmathon „Az erényes Pilgrim“ címmel, Miskolcon „az erényes kozmopolitához“ címmel, Pesten „a nagylelkűség“ címmel, Pössönyben „a biztossághoz“ és „hallgatagsághoz“ címekkel, végül Vasváradon „a barátságos“ címmel.

Ezek közül az eperjesi a krakói lengyel nagypáholy alapította bizonyos Bernhardt által, kinek részére az alapítási engedély-okmány kiszolgáltattott.

A magyarországi kőművesség ez időből való történetéről csak keveset tudhatni, először azért, mert a páholyok legtöbbjének működésétől a magyar elem teljesen távolmaradt, a magyarság pedig annyi óvatossággal és annyira zárkózottan működött, s oly gondosan elfödött mindent, hogy még a történetnyomozónak is gondot fog adni e működés irányáról és mozzanatairól, valamint, fölföldöznie. Neheztölég járul ahhoz azon körülmény is, hogy midőn a szabadkőművesség működése az egész osztrák teritorion von beültott, s a páholyok iratai kir. biztosok közbejöttével lefoglaltattak a magyarországi páholyokból is elcipelték mindent a bécsi udvari levéltárba.

Annai bizonyos azonban, hogy a kőművesség ezután sem pihent, s hogy a Kubinyiak, Festeticsek, Radvánszyak s több ósmagyar család tagjai mint előkelő kőművesek működtek, s hogy az utóbbiak családi levéltáruiban nem egy chiffrirózott okmány várhatja a napvilágot.

Kőműves volt Kasinczy a nagy nyelvreformator, és minden valószínűség szerint Bacsányi a költő is.

A 48-át közvetlenül megelőzőt években ámbár a kőművesség szorosan elültva volt, szintén működött egy páholy „Zur Morgenroth“ címmel, melynek főmestere Kossuth Lajos volt.

Nyílt tere 1868-ban lépett nálunk a kőművesség. Dr. Lewis ugyanis páholyalakítási engedélyért folyamodván, azt a magyar kormány mindenzáró nehézség nélkül megengedte. Így alakult meg az „Egység a hazában“ és mindenek fölött a „Szt. István“ című páholy, melyet számos más követett. E páholyokra néve a főhatóság a német nagypáholy volt. Meglevení a kellő szám, létrejött az önálló Szt. János-rendű nagypáholy, melynek élén Pulszky Ferenc áll.

Ugyanez időben alapította meg Türr István

Ugyanez időben alapította meg Türr István

Ugyanez időben alapította meg Türr István

Ugyanez időben alapította meg Türr István

Ugyanez időben alapította meg Türr István

altábo nagy hazánkban a skót szertartású kőművességét, mely előntén a párisi Grand Orient védelmét élvezte. Anyapáholy volt a „Corvin Mátyás“ című, mely ma is a legnépesebb és mintegy központja a kőművesi működésnek, s melyből azóta mintegy 16 műhely arajdott ki.

A két különbözö ritusu szabadkőművesség önállóan halad egymás mellett, de a skót kőművesség, melynek szervezete amazénál sokkal tökéletesebb, máris nevezetesen túlszárnyalta amazt. Különösen nagy lendületet vett a skót kőművesség az önálló magyar nagy Orient megalakításával, mely egy éve történt, s mely óta a működő páholyok száma megkészszeresödött.

Van most már skót páholy Pesten hét, címzeik: „Corvin Mátyás“, „Humboldt“, „Zur Arbeit“, „Könyves Kálmán, az előlételek logyözéséhez“, „Öszetartás“, „Hungária“ és „Grosmutz“. Aradon egy; Érsekújvárt egy; Temesvárt egy; Oravicán egy; Szathmáron egy; Kassán egy; Beregszászon egy; Szamosújvárt egy; B-Csaban egy stb.

A skót kőművesség idei nagygyűlése, mely megállapította az alkotmánykönyvet és ujja szervezte a szövetség tanácsát, Pesten december hó 14 és következő napjain tartott meg. Ugyanakkor nagymesterré három év tartamára megválasztott Joannovics György országgyűlési képviselő.

Vén papjako életleirása.

Ez a nevezetes egyéniség egy fekete-fehértarka anyatüd; született 1852-ik évben Nógrád-megyében Szandavállán Ko-odényi Lajos birtokos portáján, kinek mint lúdelgőls bérbeadónak tulajdonába azon évben került. Hogy a fiatal ok-talan állat az első évben hizlalóba és onnan nyársra nem került, az a baromfi-dögnek tulajdoniandó; hogy pedig e szerezése mai napig sem érte, az tulajdonitandó azon kitűnőségének, hogy év-nként kétszer tojt s költött; jelenleg pedig talán már egyedül annak, hogy bizony ó kegyelméből nagyon véa peosenye kerülne ki. De e mellett érdemei is nyomnak valamit a latban.

A vén papjokának, a minthogy már jelenleg 20 éves, sok viszontagságon és veszedelmen kellett keresztül menni.

Midjárt születése évében szerencsésen átélte a nagy baromfi dögvészt, mely Szandavállán 1852. évben kukoricakapálások ütött ki, s melynek minden udvari li társa áldozatul esett, s ez volt az oka: hogy mint egyedüli magnak való a hizlalóba s onnét nyársra nem került. (Zárjel közt megjegyzem, hogy még akkoriban a peosenyét nyárszon sötöttek s ehettük szabadban sül, illatos peosenyét, melyhez a mostani földözésénél, fojtott helyen sült-fölt és vasizzal büztett peosenye nem is hasonlítható.)

Volt Szandavállán egy vásott szabóinas kölyök; ennek, minthogy a csupán foltozgatás nagyon unalmas mesterség, az a mulatsága volt, hogy mestere kuttyáját a lud-akra uszigtatta; s így megtörtént a még akkor fiatal papjokóval az a kázus, hogy a kutya egészen összemarta, de nagy seibeiből szerencsésen kigyógyult; egy lábára azonban mégis sénta maradt.

Ezután ura s gazdasszonya Szandára költöz-ködén, lett belőle is szandai la'os. Itt a malac-zokkál szoros barátságban élén, e barátságot tartósan hitte, s akkor is folytat

(gazdasszonyok kedvéért, kik már velünk együtt elfelejtették a deák szót, oképp magyarázom: „kit isten kötélre szánt, nem ful vízbe“) a már akkor java korában lévő papajkó ebből a b-jből is tökéletesen föllábadt.

Később ismét, valami 17 éves korában, — mert már akkor a többi lúdfalkával versenyt nem futhatott, — és mert a kocsikerék már előbb egy újat elváltva, a nyajtól elmaradott, s Oláh Mikó, újmagyar nemzetiségből származott betyke libapásztor, ostará al jobb szemét vágta ki. — Ugyanazon tájban, ugyanazon veszélyből menekült ki, mely — mint mondják — egy déli, ifju, szomszéd fejedelmet is fenyegetett. A dolog így történt: Másfél évtől egy róka vele barátságos akarván kötni, az elől (a disznó-barátságos okulva) az árnyékszék belhelyiségébe menekült, hol ijedtében, nem a legkellemesebb illatú sárban, oly csendesen viselte magát, hogy bár mindenfelé keresték, másfél napig veszett hire volt, míg végre az éhét és szomjút tovább nem állhatván, hangos gágogással jelentgette életben létét s ugy szabaddatott ki.

Hogy sok viselt dolgainak elősorolásával a t. olvasót ne untassam, még annyit mondom, hogy átesett ő még sok más bajokon is. Nem egyszer menekült ki nyargaló lovak és kocsik alul; a baromfiudg ügyesül minden évben megkívánta a maga áldozatait, de rajta ki nem foghatott, — sőt még az 1872-ik évben is kétszer tojt és költött. Tojásá addig soha el nem zápultak, libáit mindig mind gondosan fölnevelte; minthogy azonban uár jelenleg vén husocská, a gunárok biz ő kegyelmének csak is akkor keresik társaságát, mikor a többi ludak már elültek, s ez oka annak, hogy utóbb már nem minden tojása kelt ki. Nevezetes azonban, hogy a vén kaczer, bár az év egyéb szakaiban rokkantságát épen nem titkolja, a gunázás idejékor oly hetykén hordja földözött s felszenű fejét és oly egyengetve rakja görbe lábait, mikép távolról alig lehet benne a vén papajkóra ismerni.

A vén papajkó azonban már hanyatlóban van, mert e télen az udvart ritkán látogatja, fejét a pitvarban lévő almárium alá dugva, órákig ott hasal, valószínűleg vénszemének roszul esik a világosság; midőn enni akar, hangosan gágog, és enni is már csak a kenyeret szereti. Éjszakára bekérdezik a meleg konyhába — a hova lekiismeretesen be is bocsátják, — nappal azonban a szabadba vágyik, de a pitvarból már nem igen megy ki.

Életleirását itt közlöm; — majl ha élete megszabad, utolsó napjairól vagy még netán viselt dolgairól el nem mulasztandom a t. olvasó közönséget értesíteni.

Hoitsy Miksa.

Kétségtelen, hogy e telepek nem a víz rendszerműködésének köszönik lételeüket.

Néhol a homok és agyag többszörösen váltakozik egymással, a sötétebb színűeket a világosabbak váltva föl; de még gyakrabban oly tömegekben fordulnak elő, melyek egyes, különös alakú „kavics-félszkek“ vagy vándor kő-rakókat zárnak körül. Ha ezen vándor kövek felszínét vizsgáljuk, számos metszéseket vagy karcolásokat találunk azokon, mintha nagy erővel dörzsöltettek volna egymáshoz, — de mindig egy irányban, és a mi még feltűnőbb, azon felszínök, a melyen a kék agyag fekszik, többé-kevésbé simított, és éles egyenes vonalakkal és barázdákkal van beszántva, mintha ez agyag valami nagy erő által tolatott volna el felettök, s e közben karcolta és csiszolta volna őket így össze. Ép így feltűnő továbbá az is, hogy ezen bemetszések és karcolások azon hegyekkel és völgyekkel mindig párhuzamosan képeznek, a melyek közt e vándor kövek előfordulnak; vagy pedig minden irányban szétsugárzanak, mintha valami kiálló magaslattal volna azon vidéken, melyről aztán mint központból széledtek azok szét. Másfelől a halmok legnagyobb részint nyugot és északnyugoti irányban meredek és szakadozott felszint mutatnak, mintha víz által mosattak volna el; míg ellenben kelet és délkelet felé lejtősek, s agyag, homok és kavicsosak vannak borva. Ezen általában „homlokzat- és uszály“ név alatt ismert alakokat hasonlóképp ugyanazon mozgató erőnek tulajdonítják, mely a hordalék óriás vándor köveit szállította, s velük azon sziklák felszínét fölszántotta, a melyek fölött left lé sodrotta őket.

Mindezt összevéve, kétségkívül, hogy mint em-

A jégár-hordalék.

litünk, a pleistocene a víz nem közönséges hatásának köszönirendet. Nem képzelhetni oly tengert vagy folyót, mely elég erős volna 20—30 mázsás köveket több száz mérföldre elszállítani, sem oly rendes vízledekli viszonyokat, melyek közt lehetséges volna a köveknek és agyagoknak egy k-resztül kasul összehajtatva lenni, mint itt látjuk őket; s annál inkább nem, mivel a szikladarabok oiszott és barázdolt felszine hosszan tartó hatásra s nem pedig valami hirteleni katasztrófa mutat. Egyetlen egy fizikai tényező ismeretese csak előtűnik, mely elegendő mind ezen tünemények kimagyarázására, t. i. a gletseerek vagy jégárok, melyek az északi hidegebb vidékek fagyos éghajlata alatt, a magas hegységek közt lehullott, s nyaranként olvadozni kezdő hótömegekből származva, s mint kemény, összeálló jéghegyek oszszva lassanként lefelé, ez alatt elkopptatják s felszántják a hegyek oldalait, és a völgyeket, melyeken áthaladnak. Ezek aztán a ledörzsölt anyagokat részint pedig a beléjük fagyott szikladarabokat magukon szállítván tovább, azon tengeröblök felé viszik, melyekbe ama a völgyek nyílnak, mint pl. Grönland partjainál ma is látjuk ezt, a melyeknek vizén aztán tova usznak, le az egyenlítő felé, sokszor csak több száz mértföldre olvadva el, s itt hullatva le a rajtok uszó sziklatöredékeket.

E tényezőhöz lehetett tehát egyedül a geológoknak fordulni a fentemlített tünemények megoldásáért. A pliocene lerakódása után ugyanis egy látszik, hogy Európa északi részén, sőt valószínűleg az egész északi féltekén is le a 42-dik szélességi fokig, az éghajlat egy nagy mérvű átalakulásra ment keresztül, egyszersmind ugyanakkor a tenger és száraz földnek új rendezkedése jöven létre. Annyi mindenesetre áll, hogy a

tertiár óriás emlősei eltűntek, s a száraz föld több ezer lábára víz alá süllyedt, mit az bizonyít, hogy mi most a legmagasabb hegyek tetején is találunk elkopott vándorköveket. Ez elszüledést aztán egy hideg északi klíma követte, mely alatt a mai Grönlandhoz hasonló jégköpeny borította el a száraz földet, a későbbi fölbomlódása közben aztán koptatva, horzsolva és kiálló részsein elsimítva azt, az egyes el-elváló jég tömegek magukkal vivén a beléjük fagyott vagy elszakadt sziklatöredékeket.

Hogy meddig tartott ez első, elszüledési korszak, azt lehetetlen számokban meghatározni; — csak annyi látszik, hogy nagyon hosszú idő után az elszüledt területeknek lassanként emelkedése kezdődött meg, s a mai hegytetők és hegylanczok egyes szigeteket alakjában feltűnedezve, a völgyek mint tengeröblök és tengerszorosok még sokáig víz alatt maradtak. Ezen szigeteket azonban még mindig jég borítván, a rövid nyár alatt el nem olvadhatott hótömegek lefelé csuszáltak, és a magukkal sodrott töredékeket, mint u. n. homok és kavics morainákat hagyták hátra maguk után, míg a jéghegyek áttörtek a tengeröblökhöz, felzavarva, megnövelve és bizonyos mértékben újra alakítva a tőrmelék, mely ezekbe az előbbi elmerülés ideje alatt lehullott. A mint az emelkedés tovább tartott, új felszínresek jelentek meg, melyekről a tengerfenéki lágy anyagok, a mint azok a vízszin fölé értek, újra más, még fel nem emelkedett tengerfenékre hordattak le. Angliában az áramok északra és nyugatra dél- és keletfelé haladtak, s ennek köszönhető, hogy pl. a skót felföld (highland) gránit és gneis sziklatömböi most Fife és Midlothian síkjain, a kumberlandi sziklák pedig Yorkshire mororjain vannak elszórva. — Európa északi részén az áram délibb irányt vett, s így a laplandi és finlandi sziklák Orosz- és Lengyelország sziáira jutottak, a norvég gránitok pedig Dánia és Holstein lapályain nyugszanak. Másfelől némely helyeken, mint Svájcban pl. az áram egy központból látszik szétsugározni, a mit úgy képzelhetünk, hogy az Alpok mintegy elszigetelve állottak egy jeges tenger közepén, jégárjajkait évenként minden irányban szétbocsátva.

Idő folytával a szárazföld a mai felszínre emelkedvén föl, a száraz és tenger más felosztása jött létre, és ezzel a jeges-korszak véget ért; Európában az új viszonyoknak megfelelő új flora és fauna keletkezett, — néhány faj kivételével, mely már azóta kihalt, ugyanaz, mely most ékesíti réteinket és népesíti erdeinket.

Egyveleg

** (Kínai időszámítás.) A kínai esztendő lunaris, tizenkét hónappal, melyek váltakozva 29—30 napot számitanak. Minden harmadik évben egy 13 ik hónappal toldatják meg a hónapok számát, hogy ily módon kiegyenlítésék a lunaris és solaris esztendők közti különbséget. Minden 60 évi időközben 22 interkalaris hónap fordul elő. A kínaiaknál a naptár a legnagyobb fontossággal bír, a „szerencsétlen“ napok szorgalmasan föl vannak benne jegyezve, s nincs igazi kínai, a ki ily szerencsétlen napokban valamibe kezdene. Az esztendő huszonegy szakra van osztva, egybehangzóan a nap helyzetével az égen, a mint az az egyes állatkörökbe belép és azoknak közepére ér.

** (A föld szőnyegek ártalmas hatása.) Odessában Bitachier nevű gyáros halt meg, ki öt év előtt valamennyi szobáját föld szőnyegekkel vonatta be. Egy idő múlva, a kik csak a házban laktak, mind megbetegedtek, különféle betegségbe esvén. Hat munkás meghalt, a gyáros neje megvakult, leánya görösös rángatózásokat kapott. Bitachiert többször szélhűdés érte, melyek közül az utolsó véget is vetett életének, a nélkül, hogy azelőtt valami bajban szenvedett volna. Leánya, ki egy mérnökhez ment nőül, minden beszámítható ok nélkül agyonlőtte magát; valószínűleg ama szerencsétlen, mérgező anyagot tartalmazó szőnyegek egészen megrongáltak idegrendszerét.

** (Török hírlapstatistika.) Konstantinápolyban jelenleg 43 lap jelenik meg, s ezek között 19 naponként s egy női lap határozott idő nélkül. E lapok között van 12 török, 11—12 örmény, 7—10 görög, 8—10 francia, 2 angol s 2 bolgár. A német lapok megbuktak.

Melléklet a Vasárnapi Ujság 4-ik számához 1873. jan. 26.

TARHÁZ.

A magyar hírlapirodalom 1873-ban.

I. Politikain apilapok. *)

- Pesti Napló. Főszerkesztő b. Kemény Zsigmond; felelős szerkesztő Urváry Lajos; kiadó-tulajd. az „Athenaeum“ irodalmi és nyomdai részvény-társulat. XXIV. évfolyam. (Reggeli és esti kiadás) Ára egész évre 24 frt.
Köszvény Kőzlöny. (Köszvény.) Szerk. Sándor János. XVIII. évfolyam. Ára 12 frt.
Alföld. (Arad.) A szerkesztésért felelős: Bettelheim Vilmos. Laptulajd. és kiadó Bettelheim Vilmos; nyomtatja és kiadja Réthy Lipót. XIII. évfolyam. Ára helyben 12 frt., postán 14 frt.
A Hon. Szerk. Jókai Mór; kiadja az „Athenaeum“ XI. évfolyam. (Reggeli és esti kiadás.) Ára 24 frt.
Budapesti Közlöny. Hivatalos lap. Szerk. Salamon Ferencz. VII. évfolyam. Ára a mellékklappal együtt 12 frt.; a mellékklap külön 2 frt. 40 kr.
Magyar Ujság. (Győr-Posta.) Szerk. Irányi Dániel; főmunkatárs Aldor Imre; kiadó-tulajd. Heckenast Gusztáv. VII. évfolyam. Ára 16 frt.
Magyar Polgár. (Köszvény.) Szerk. és tulajdonos K. Papp Miklós. VII. évfolyam. Ára 16 frt.
Magyar Állam. (Idők Tanuja.) Laptulajd. és szerk. Lonkay Antal. VI. évfolyam. Ára 20 frt.
Ellenőr. Szerk. és tulajd. Csernátóny Lajos. V. évfolyam. Ára 20 frt.
Reform. Szerk. Rákosi Jenő; kiadó-tulajd. b. Kaas Ivor. IV. évfolyam. Ára 20 frt.
Kelet. (Köszvény.) Szerk. Szász Béla; kiadó-tulajd. Stein János. III. évfolyam. Ára 12 frt.
Magyar Politika. Szerk. és kiadó-tulajd. Kecskeméthy Aurél. II. évfolyam. Ára 20 frt.
Szabad Sajó. Szerk. dr. Hatala Péter; kiadó-tulajd. és szerk.-társ Rózságyi Antal. II. évfolyam. Ára 20 frt.
Temesi Lapok. (Temesvár.) Laptulajd. és szerk. dr. Kakujay Gyula; kiadják a Magyar testvérek. II. évfolyam. Ára 12 frt.
Összesen = 14.

II. Politikai hetilapok.

- Politikai Ujdonságok. Szerk. Nagy Miklós; kiadó-tulajd. Heckenast Gusztáv. XIX. évfolyam. Ára egész évre 5 frt.
Győri Közlöny. (Győr.) Szerk. és kiadó Mersich József. XVII. évfolyam. Megjelenik hetenként 2 szer. Ára 8 frt.
Szegedi Híradó. (Szeged.) Szerk. Nagy Sándor; főmunkatárs Léway Ferencz, kiadja Burger Zsigmond. XV. évfolyam. Megjelen hetenként 3-szor. Ára 10 frt.
Bihar. (Nagyvárad.) Szerk. és kiadó-tulajd. Hollósy Lajos. IX. évfolyam. Megjelen hetenként 4-szer. Ára 10 frt.
Eger. (Eger.) Szerk. és kiadó-tulajd. Szabó Ignác. XI. évfolyam. Ára 5 frt.
Máramaros. (Máramaros-Sziget.) Szerk. Szilágyi István; főmunkatárs Várady Gábor; nyomtatik a máramarosi könyvnyomda és kiadói részvény-társaságnál. IX. évfolyam. Ára 6 frt.
Magyar Néplap. Szerk. Pászthory Zsigmond; kiadja Vodianer F. VIII. évfolyam. Megjelenik hetenként 2-szer, a „Mulattató“ című társlapja hetenként egyszer. Ára 6 frt.
Somogy. (Nagy-Kanizsa.) Szerk. és tulajdonos Roboz István. VIII. évfolyam. Ára 5 frt.
Heti Posta. Szerk. Csukási József; kiadó-tulajdonos az „Athenaeum.“ VII. évfolyam. Ára 5 frt.
Igazmondó. Szerk. és kiadó-tulajd. Jókai Mór. VII. évfolyam. Ára 5 frt.
Alföldi Hírlap. (Debreczen.) Szerk. és kiadja Telegdi László. Megjelenik hetenként 3-szor. Új évfolyam. V. évfolyam. Ára helyben 6 frt 80 kr., vidéken 8 frt 80 kr.
Ung. (Ungvár.) Szerk. és tulajd. Bánóczy Ferencz. VII. évfolyam. Ára 6 frt.
Hirmondó. Szerk. és tulajd. Komócsy József. VI. évfolyam. Megjelen hetenként 2-szer. Ára 4 frt.

III. Egyes tartalmu képes lapok.

- Vasárnapi Ujság. Szerk. Nagy Miklós; kiadó-tulajd. Heckenast Gusztáv. XX. évfolyam. Ára 6 frt. A „Politikai Ujdonságok“-kal együtt 10 frt.
Magyarország és a Nagyvilág. Szerk. Ágai Adolf; kiadja a Deutsch testvérek pest-bécsi irodalmi és művészeti intézete. IX. évfolyam. Ára 10 frt.
Képes Világ. Szerk. Kiss József; kiadja a Deutsch testvérek pest-bécsi irodalmi és művészeti intézete. VIII. évfolyam. Megjelen havonként 4-szer. Ára 6 frt.
Képes Néplap. Szerk. Nagy Miklós; kiadó-tulajd. Heckenast Gusztáv. I. évfolyam. Megjelen havonként 2-szer. Ára a „Politikai Híradó“-val együtt 2 frt.
Összesen = 4.

IV. Egyházi és iskolai lapok.

- Religió. Szerk. és kiadó-tulajd. báró Hornig Károly hitudor. XXV. évfolyam. Megjelen hetenként 2-szer. Ára 10 frt.

Jász-Kunság (Jászberény.) Szerk. Szőnyi János; kiadó Polgáry Ferencz. VI. évfolyam. Ára 6 frt.

Székelly Hírlap. (Maros-Vásárhely.) Szerk. Dobolyi Sándor; kiadó Wittich J. könyvkereskedése. V. évfolyam. Megjelen hetenként 2-szer. Ára 6 frt.

Debreczen. (Debreczen.) Szerk. és kiadó-tulajd. Oláh Károly; főmunkatárs Szatmáry Károly. V. évfolyam. Megjelen hetenként 5-ször. Ára 10 frt.

Szigeti Közlöny. (Máramaros-Sziget.) Szerk. Broznyai Pál; kiadó-tulajd. Kaufman Ábrahám. IV. évfolyam. Ára 6 frt.

Népszó. (Eger.) Szerk. és tulajd. Luga László. IV. évfolyam. Megjelenik minden 10-dik napon. Ára 2 frt.

Szabadság mint a Népszó. Szerk. Bényey István; főmunkatárs Tóvölgyi Titusz; kiadja Heckenast Gusztáv. III. évfolyam. Ára a „Csodabogar“-al mellékklappal. Ára 3 frt.

Nemere. (Brasó.) Szerk. és kiadó-tulajd. Hermann Antal. III. évfolyam. Megjelenik hetenként 2-szer. Ára 6 frt.

Szombati Lapok. Lapvezér és tulajd. Simonyi Ernő; szerk. Erdői Bódog; kiadja Heckenast Gusztáv. II. évfolyam. Ára 6 frt.

Udvarhely. (Sz.-Udvarhely.) Szerk. és tulajd. Szombathy I. M. II. évfolyam. Megjelenik hetenként 2-szer. Ára egész évre 6 frt; félévre 2 frt. 50 kr.; évnegyedre 2 frt.

Szabad Polgár. (Győr.) Szerk. és tulajd. Kis Sándor. II. évfolyam. Megjelenik hetenként 2-szer. Ára 8 frt.

Abauj-Kassai-Közlöny. (Kassa.) Szerk. és kiadó-tulajd. Timkó József. II. évfolyam. Ára 6 frt.

Jászain Figyelő. (Jászberény.) Szerk. Turcsányi Gyula; kiadó Bittermann Ede. II. évfolyam. Ára 5 frt.

Lehel Kúrtje. Laptulajdonos és szerk. Lonkay Antal. II. évfolyam. Ára 4 frt.

Sárvári Lapok. (Kaloosa.) Szerk. Nádai; laptulajdonos Halmi Károly. II. évfolyam. Ára 4 frt.

Nyitra. (Nyitra.) Szerk. Kostyál Pál; kiadó-tulajd. a „Nyitrai Deákör.“ II. évfolyam. Ára 6 frt.

Halaadás. (Kassa.) Szerk. és kiadó-tulajd. dr. Moskovics Jakab. I. évfolyam. Ára helyben 5 frt; vidéken 6 frt.

Jónás Lapja. (Köszvény.) Szerk. Jónás; kiadó-tulajd. K. Papp Miklós. I. évfolyam. Ára egész évre 5 frt; félévre 2 frt. 50 kr.; negyedévre 1 frt. 50 kr.

Kecskemét. (Kecskemét.) Szerk. Horváth György; szerk.-társ Fehér Péter; kiadó-tulajd. Szilágyi Lajos. I. évfolyam. Ára egész évre 5 frt; félévre 3 frt.

Nógrádi Lapok. (Balassa-Gyarmat.) Szerk. Harmos Gábor; kiadó Kék László. I. évfolyam. Ára 6 frt.

Pécs-baranyai lapok. (Pécs.) A szerkesztőségért felelős: Simon Zsigmond. I. évfolyam. Megjelenik hetenként 2-szer. Ára 8 frt.

Összesen = 33.

Protestáns Egyházi és Iskolai Lap. Szerk. és kiadó-tulajd. dr. Ballagi Mór. XVI. évfolyam. Ára 9 frt.

Népnevelők Lapja. A „Népnevelők pesti egyetetének hivatalos közlönye.“ Szerk. Péterfy Sándor. társzerkesztők: Kerékgyártó Elek, Lakits Vendel, Roth Vilmos és Srotvizer Lajos; kiadja Aigner Lajos. VIII. évfolyam. Ára 4 frt.

Néptanoda. A pécsi tanító-egylet közlönye. (Pécs.) Szerk. Salamon József. VI. évfolyam. Megjelen minden hó 1-jén és 15-én; aug. és szept. hónapokban szünetel. Ára 2 frt.

Néptanítók Lapja. Szerk. Mayer Miksa; kiadja a vallás és közoktatásügyi magyar kir. miniszterium. VI. évfolyam. Ára 3 frt.

Egri Egyházmegyei Közlöny. (Eger.) Szerk. Rapács Raymond. Kiadja Zseidovics. V. évfolyam. Megjelen minden hó 1-jén és 16-kán „Elemi Tanügyi“ mellékklappal. Ára 3 frt.

Remény. (Győr.) Szerk. Sehemiz Károly. V. évfolyam. Megjelen minden hó végén. Ára 1 ft. 50 kr.

Néptanoda. (Maros-Vásárhely.) Szerk. és kiadó Veszely Károly. IV. évfolyam. Megjelen minden hó 2-dik és 4-dik vasárnapján. Ára 1 frt.

Zalai Tanközlöny. A zala-megyei tanító-egylet közlönye. (Nagy-Kanizsa.) Szerk. Bója György. III. évfolyam. Ára 4 frt.

Bimbófüzér. (Sopron.) Szerk. Bancsó Antal, segédszerk. Záhárák Dénes; kiadja a soproni ev. Lyceum „Deákuti vármegye“ testülete, kiadó Farkas Mihály. IX. évfolyam. (Az I—V. évfolyama kéziratban jelent meg.) Ára 1 frt. 50 kr.

Erdélyi Protestáns Közlöny. (Köszvény.) Szerk. és kiadó Szász Gerő, főmunkatárs Szász Domokos. III. évfolyam. Ára 6 frt.

Kis Tükör. Szerk. Aszódi Mihály; kiadja Bartalics Imre. III. évfolyam. Ára 4 frt.

Kis Lap. Szerk. Forgó János (dr. Ágai Adolf); kiadja a Deutsch testvérek irodalmi és művészeti intézete. III. évfolyam. Ára 4 frt 80 kr.

Népiszkola. (Szatmár.) Szerk. és kiadó-tulajd. Dr. Zaffrty, főmunkatársak Győrffy Iván és Kárpáti Endre. III. évfolyam. Ára 4 frt.

Nevelési szak-közlöny. Szerkesztő Komjáthy György, szerkesztőbizottság: Líber József, György Aladár; kiadja az alapnevelők országos egylete. III. évfolyam. Megjelen havonként egyszer. Ára 2 frt.

Keresztyn Csald. Szerkesztik és kiadják Farkas József és Kovács Albert. II. évfolyam. Ára 2 frt.

Tanügyi Lapok. (Szeged.) Szerk. Nagy János; kiadja az Alföldi-Tanító egylet II. évfolyam. Megjelenik havonként 2-szer. Ára 2 frt.

Egyházi Közlöny. (Esztergom.) Szerk. és kiadja Zoványi Mihály. II. évfolyam. Ára 3 frt.

Kis Vasárnapi Ujság. Szerk. K. Beniczky Irma; kiadó-tulajd. Heckenast Gusztáv. I. évfolyam. Ára 6 frt.

Katholikus Hetilap. Szerk. Füssy Tamás; kiadja a Szent-István társulat. I. évfolyam. (A „Katholikus Néplap“ folytatása.) Ára 4 frt.

Összesen = 20.

V. Szépirodalmi és vegyes tartalmu lapok.

Nefelejts. Szerk. és kiadó-tulajd. Friebeisz Ferencz; laptulajdonos Bulyovszky Gyula. XV. évfolyam. Ára 12 frt.

Családi Kör. Szerk. és kiadó Emili. XIV. évfolyam. Ára 12 frt.

Pesti Hölgy-árvallap. Szerk. és kiadó-tulajd. Király János, főmunkatárs Komócsy József. XIV. évfolyam. Megjelen havonként 2-szer. Ára 8 frt.

Fővárosi Lapok. Szerk. Vadnai Károly, tulajd. Tóth Kálmán; kiadja az Athenaeum. Megjelen hetenként 6-szor. X. évfolyam. Ára 12 frt.

Magyar Bazar. Szerk. Szabó Richárd; kiadó az Athenaeum. VIII. évfolyam. Megjelen havonként 2-szer. Ára 8 frt.

A Divat. Szerk. és kiadó-tulajd. Friebeisz Ferencz. VIII. évfolyam. Megjelen minden hó 8-án és 24-en. Ára 8 frt.

Figyelő. Szerk. Szana Tamás; kiadó Aigner Lajos. III. évfolyam. Ára 8 frt.

Erdély. (Maros-Vásárhely.) Szerk. Károly Sámuel; laptulajd. és kiadó Balás Antal. III. évfolyam. Ára 6 frt.

*) A „Vasárnapi Ujság“ múlt évi októberi számaiban ismertettük a Dapuy L. által D. Page után dolgozott „Geologia“ első füzetét; most ugyane mi 2-dik füzetét is megjelentvén, azt harszák örömet veszik olvasóink, ha e tulajdonképp első, magyar nyelven írt geologia egy újabb füzetét mutatják be. Szerk.

A nők munkaköre. Laptulajdonosok és szerkesztők Wohl Janka, Wohl Stephanie; kiadja a Deutsch testvérek pest-bécsi irodalmi és művészeti intézete. I. évfolyam. Megjelen minden hó 8-án és 24-én. Ára 8 ft.

Athenaeum. Szerk. Beöthy Zsolt; kiadó-tulajd. az „Athenaeum.“ Ára 10 ft.
Összesen = 10.

VI. Humorisztikus lapok.

Üstökös. Tulajd. és szerk. Jókai Mór. XVI. évfolyam. Ára 7 ft.

Bolond Miska. Szerk. Tóth Kálmán, kiadja az Athenaeum. XIV. évfolyam. Ára 7 ft.

Ludas Matyi. Szerk. és kiadó-tulajd. Mészáros Károly. VII. évfolyam. Ára 6 ft.

Borsszem Jankó. Szerk. és tulajd. Csicserei Bors (dr. Agai Adolf). VI. évfolyam. Ára 8 ft.

Mátyás Deák. Szerk. Lőrinczi Ferencz, alapító és laptulajd. Lonkay Antal, kiadja a „Hunyady Mátyás“ irodalmi intézet. II. évfolyam. Ára 6 ft.

Tréfás Vándor Jogász. Szerk. és tulajd. Wrabbelly György. I. évfolyam. Megjelen minden hó 1. és 15. napján. Ára 4 ft.
Összesen = 6.

VII. Szaklapok.

Gazdasági Lapok. Szerk. Korizmicz László vezérlete mellett Morócz István, kiadja az országos gazdasági egyesület. XXV. évfolyam Ára 10 ft.

Vadász- és Versenylap. Szerk. Keve József és Sárkány Ján. Fer., kiadja az „Athenaeum.“ XVII. évfolyam. Ára 12 ft.

Orvosi Hetilap. Szerk. és kiadó-tulajd. Markusovszky Lajos tr., főmunkatárs Balogh Kálmán tanár. XVII. évfolyam. Ára 10 ft. Melléklapjai: a „Szemészet“ és „Közegészség és törvényszéki orvostan.“

Törvényszéki Csarnok. Szerk. és kiadó-tulajd. Szokolay István. XV. évfolyam. Megjelen hetenként 2-szer. Ára 8 ft.

Gyógyászat. Szerk. és tulajd. Poór Imre tr., társszerk. Kövér Gábor tr. XIII. évfolyam. Ára 10 ft. „Állam orvos“ felhavi mellékkel.

Zenészet. Szerk. és kiadó-tulajd. id. Ábrányi Kornél. XIII. évfolyam. Ára 10 ft.

Gyógyszerészet. Szerk. és tulajd. Schödy Sándor tr. XII. évfolyam. Ára 10 ft.

Gyorsírási Lapok. Szerk. Szombathy Ignác, kiadja a budapesti Gabelsberger gyorsíró-társulat. X. évfolyam. Megjelen havonként 2-szer. Ára 4 ft.

Kertész-Gazda. Szerk. és kiadja Girókuti P. Ferencz. IX. évfolyam. Ára 5 ft.

Jogtudományi Közlöny. Szerk. dr. Dárday Sándor, kiadó-tulajd. Heckenast Gusztáv. VIII. évfolyam. Ára a „Curiai Határozatok“ mellékkel 12 ft.

Hasonszemi Lapok. Szerk. dr. Balogh Tihomér, kiadja a magyar hasonszemi orvos-egylet. VIII. évfolyam. Megjelen havonként 2-szer. Ára 6 ft.

Posta-Közlöny. Szerk. és kiadó Joannovics György. VII. évfolyam. Ára 6 ft.

Rendelvények a magyar posta-hivatalok számára. Kibocsátja a magyar kereskedelmi miniszterium. VII. évfolyam. Ára 2 ft.

A Honvéd. Szerk. Halász Károly, kiadja Vodanier F. VII. évfolyam. Ára 6 ft.

Bányászati és Kohászati Lapok. A m. k. bányász-akadémia közlönye. Szerk. Kerpely Antal. VI. évfolyam. Megjelen minden hó 1. és 15. napján. Ára 6 ft.

Magyar Fortuna. Tözsde- és sorsjegylap. Szerk. Szabó Gyula. Kiadja Fischer M. L. VI. évfolyam. Megjelen minden huzás után. Ára 2 ft.

Természet. Szerk. és kiadja Berecz Antal. V. évfolyam. Megjelen minden hó 1-jén és 15-én. Ára 4 ft.

Archaeologiai Értesítő. A m. t. akadémia archaeologiai bizottságának közlönye. Szerk. dr. Henszlmann Imre, segédszerk. Érdy Kálmán. VI. évfolyam. Ára 20 íves kötetnek 3 ft.

Typographia. Szerk. Firtinger Károly. Az önképző-egylet tulajdona. V. évfolyam. Ára 3 ft.

Erdélyi-Gazda. (Kolozsvár.) Az erdélyi gazdasági egylet közlönye. Szerk. Gamauf Vilmos. V. évfolyam. Megjelen minden hónap közepén és végén. Ára nem tagoknak 4 ft., az egyleti tagoknak ingyen küldik meg.

A Szinpad. A magyar színész-kezelés hivatalos közlönye. Szerk. Rajkay F. I. Kiadó-tulajd. Reichardt. E. színházi ügynöksége. V. évfolyam. Ára 6 ft.

Köszöndézet. Szerk. és kiadó-tulajd. John Lajos, szerk.-társ Golenich Károly. IV. évfolyam. „Hivatalos körözvény“ mellékkel. Ára 6 ft.

Központi Vasúti és Közlekedési Közlöny. Szerk. Tettau László, kiadó Tettau József. IV. évfolyam. Ára 8 ft.

Köszöngő Közlöny. Szerk. és kiadja dr. Kis (Ilméri) István. III. évfolyam. Ára 8 ft.

Nemzeti Divatközlöny. (Bécs.) Szerk. és kiadó-tulajd. Hofman F. A. III. évfolyam. Ára 7 ft.

Magyar Themis. Szerk. és kiadó-tulajd. dr. Siegmund Vilmos. III. évfolyam. Ára 8 ft.

A népkertész. Szerk. tulajd. Lukácsy Sándor. III. évfolyam. Megjelen havonként 2-szer. Ára 2 ft.

Köszöngő. Szerk. és kiadó Bakos Gábor. III. évfolyam. Ára 8 ft.

Szegedi Lapok. (Szeged.) Szerk. Gyalóky Mózes, főmunkatárs Homor István, kiadják a Bába testvérek. I. évfolyam. Ára 8 ft., első negyedben 1 ft. 50 kr.

Vács-vidéki lap. (Vác.) Szerk. Felix Mihály. Kiadó és laptulajd. Spitzer Mihály. I. évfolyam. Ára 4 ft.

Győri Figyelő. (Győr.) Szerk. és tulajd. dr. Persz Adolf. I. évfolyam. Megjelen hetenként 2-szer. Ára 9 ft.

Összesen = 26.

IX. Hirdetési lapok.

Debreczen-Nagyvárad. (Debreczen.) Szerk. Báthory Sándor. Kiadó Balla Károly. XXXI. évfolyam. Ára 4 ft.

Szepesi Értesítő. Zipszer Anzeiger. Spisky Oznamovateli. (Lőcsé) Szerk. és kiadó Seeliger Károly. XI. évfolyam. Ára 4 ft.

Nógrádmezei Hivatalos Hírlélő. (B-Gyarmat.) Kezeli Cséfalvay Béla. XI. évfolyam.

Társulati Értesítő. (Kalocsa.) Kiadó Kubinczy Mihály. VI. évfolyam. Megjelen havonként két iven. Ára 1 ft.

Vasmezei hírdető. (Szombathely.) Szerk. és kiadó-tulajd. Seiler Henrik. I. évfolyam. Ára 4 ft.

Összesen = 5.

X. Folyóiratok.

Erdészeti Lapok. (Buda.) Az orsz. erdészeti egylet közlönye. Szerk. Bedő Albert. XII. évfolyam. Megjelen havonként 1-szer. Ára 5 ft.

Falusi prédikációk. (Pécs.) Szerk. és kiadja Mendlik Agost. IX. évfolyam. Megjelen havi füzetekben. Ára 3 ft.

As országos Erdészeti-egylet Közleményei. Szerk. Bedő Albert. VII. évfolyam. Az egyleti tagok ingyen kapják.

A Magyar Tudományos Akadémia Értesítője. Kiadja a m. tud. akadémia. Szerk. a főtítár. VII. évfolyam.

Századok. A magyar történelmi társulat közlönye. Szerk. Thaly Kálmán. VII. évfolyam. Évenként 10 füzet. Ára nem tagoknak 6 ft., a társulat tagjai tagdíj (5 ft.) fejében kapják.

Szépirodalmi Csarnok. Regényfolyóirat. Szerk. és kiadja Friebeisz Ferencz. VI. évfolyam. Megjelen havonként 2-szer. Ára 6 ft. (Különfolyamából megjelen minden 10 napon egy füzet. Ára 4 ft.)

As országos közéleti tanáregylet közlönye. (Buda.) Szerk. Nény László. VI. évfolyam. Megjelen havonként 1-szer „Közéleti tanáregylet közlönye“ cz. mellékkel. Ára nem tagok számára 3 ft. A tagok tagdíj (6 ft.) fejében kapják.

A Magyar Mérnök és Építész-egylet Közlönye. Szerk. Ambrozovics Béla, szerkesztőtárs Ney Béla. V. évfolyam. Évenként 6 füzet. Ára 10 ft. A tagok tagdíj (5 ft.) fejében kapják.

Borászati füzetek. Szerk. és kiadó-tulajd. Entz Ferencz. V. évfolyam. Megjelen havonként egyszer. Ára 3 ft.

Természettudományi Közlöny. Szerk. Lengyel Béla és Petrovics Gyula titkárok. Kiadja a m. k. természettudományi társulat. V. évfolyam. Megjelen havi füzetekben. Ára 5 ft.; a társulati tagok tagsági díjak fejében kapják.

Magyar Protestáns egyházi és iskolai Figyelő. (Debreczen.) Szerk. és kiadja Révész Imre. IV. évfolyam. Megjelen havi füzetekben. Ára 4 ft.

Anyagi Érdekeink. Az orsz. m. Iparegylet közlönye. Szerk. Mudrony Soma. IV. évfolyam. Megjelen havi füzetekben. Ára nem tagoknak 3 ft., a tagok ingyen kapják. (1870. június végeig mint hetilap jelent meg.)

Magyar Gyorsíró. Szerk. Vándory Gusztáv.

varly Géza, kiadó-tulajd. Klöckner Péter. III. évfolyam. Ára 4 ft.

Hargita. (Máros-Vásárhely.) Szerk. Munkér Andor. II. évfolyam. Ára 4 ft.

Szabolcs. (Nyiregyháza.) Szerk. K. Kmety István, kiadó-tulajd. a „Szabolcs megyei lapkiadó-társulat.“ II. évfolyam. Ára 4 ft.

Békes. (Gyula.) Szerk. és kiadó-tulajd. Dobay János. II. évfolyam. Ára 4 ft.

Gyöngyös. (Gyöngyös.) Szerk. Földváry Kálmán, laptulajd. és kiadó a gyöngyösi tudakozó intézet. II. évfolyam. Ára 5 ft.

Szentesi Lap. (Szentese.) Szerk. Farkas Lajos. Kiadja Cherrier János. II. évfolyam. Ára 4 ft.

Torontól. (Nagy-Becskerek.) Szerk. és tulajd. Balázs Frigyes. Kiadó Pleitz Pál. II. évfolyam. Ára 6 ft.

Kecskeméti vidéki Közlöny. (Kecskemét.) Szerk. és kiadja Pásztor Ferencz. I. évfolyam. Ára 4 ft.

Szegedi Lapok. (Szeged.) Szerk. Gyalóky Mózes, főmunkatárs Homor István, kiadják a Bába testvérek. I. évfolyam. Ára 8 ft., első negyedben 1 ft. 50 kr.

Vács-vidéki lap. (Vác.) Szerk. Felix Mihály. Kiadó és laptulajd. Spitzer Mihály. I. évfolyam. Ára 4 ft.

Győri Figyelő. (Győr.) Szerk. és tulajd. dr. Persz Adolf. I. évfolyam. Megjelen hetenként 2-szer. Ára 9 ft.

Kiadja Könyv Manó. IV. évfolyam. Megjelen havonként. Ára 4 ft.

Missiói Lapok. (Sárospatak.) Szerk. és kiadja Czelder Márton. IV. évfolyam. Megjelen minden egy vagy két hóban. Ára 5 ft.

Gazdasági Értesítő. (Temesvár.) A temesvári gazdasági egyesület közlönye. Szerk. és kiadók Mokry István és Graffy Kálmán. IV. évfolyam. Megjelen havonként 2-szer. Ára 5 ft., társulati tagoknak, jegyzőknek és tanítóknak 4 ft.

Uj Magyar Sion. (Esztergom.) Szerk. Zádori János. IV. évfolyam. Megjelen havi füzetekben. Ára 6 ft.

Távírási Közlemények. III. évfolyam.

A m. k. Távírási Rendeleték Tára. III. évfolyam.

Keresztény Magvető. (Kolozsvár.) Szerk. és kiadja Ferencz József és Kovács Antal. III. évfolyam. Megjelen negyedévenként. Ára 2 ft.

Egyházi Reform. Szerk. és kiadja Kovács Albert. III. évfolyam. Megjelen 3 havi füzetekben. Ára 2 ft.

Katholikus Lelkipásztor. (Esztergom.) Szerk. és kiadja Zádori János. III. évfolyam. Megjelen minden két hóban. Ára 3 ft.

Történelmi Adattár. (Temesvár.) Szerk. és kiadja Ortmayr Tivadar és Szentkláray Jenő. III. évfolyam. Megjelen minden hó 1-jén. Ára 6 ft.

Philologiai Közlöny. Szerk. és kiadja Bartal Antal és dr. Hóman Ottó. III. évfolyam. Megjelen 10 havi füzetben. Ára 4 ft.

Katholikus kérdések. Kiadja Sartory Károly. II. évfolyam. Megjelen havi füzetekben. Ára 1 ft.

Magyar Nyelőr. Szerk. és kiadja Szarvas Gábor. II. évfolyam. Megjelen aug. és szept. kivételével minden hónap 15-én. Ára 4 ft.

Magyar Tanügy. Szerk. dr. Heinrich Gusztáv és dr. Kleinmann Mór, kiadja Aigner Lajos. II. évfolyam. Megjelen havi füzetekben. Ára 5 ft.

Földtani Közlöny. Kiadja a magyar földtani társulat. A választmány megbízásából szerkesztik Böck János és Koch Antal titkárok. II. évfolyam. Ára 5 ft.

Budapesti Szemle. A m. t. akadémia megbízásából szerk. Gyulai Pál, kiadja Ráth Mór. I. évfolyam. Megjelen egy évben 6 füzet. Ára 12 ft.

Ifjúsági Könyvtár. Szerk. és kiadó-tulajd. Csizsér-Ugróczy Ida; főmunkatárs Csengey Gusztáv. I. évfolyam. Megjelen havonként 2-szer. Ára 2 ft. 40 kr.

Összesen = 30.

XI. Vegyes melléklapok.

Mulattató. Megjelen hetenként egyszer mint a „Magyar Néplap“ melléklapja.

Szemészet és Közegészségügyi és Törvényszéki Orvostan. Az „Orvosi Hetilap“ mellékletei.

Állam orvos. A „Gyógyászat“ havi melléklete.

Curiai határozatok. A „Jogtudományi Közlöny“ melléklapja.

Közéleti tanáregylet Közlönye. A „Közéleti tanáregylet Közlönye“ nek melléklapja.

A Budapesti Közlöny hivatalos Értesítője. II. évfolyam.

A Budapesti Közlöny Melléklapja. II. évfolyam.

A magyar kir. belügyminiszterium Rendőri Körözvénye. A „Köszöndézet“ melléklete.

A Csodabogár és Arany Trombita. „A szabadság mint Népszólvár“ mellékletei.

Elemi Tanügy. (Eger.) Az „Egri Egyházi Közlöny“ melléklapja.

Gazdasági Figyelő. (Máramaros-Sziget.) A „Máramaros“ havi melléklete.

Hivatalos Értesítő. (Rimaszombat.) A „Gömöri Lapok“ melléklapja.

Politikai Híradó. I. évfolyam. A „Képes Néplap“ havi melléklete. Ára külön 1 ft.

Összesen = 15.

1872-ben megszűnt lapok és folyóiratok:

1. Szabad Egyház. 2. Gyors-Posta. 3. Délejtű. 4. Reggeli Lapok. 5. Testvér. 6. Korunk. 7. Haladás. 8. Tiszavidek (napilap). 9. Pécsi Lapok. 10. Nép Szava. 11. Soltjári Közlöny. 12. Független Szóvya. 13. Szabad Magyarország. 14. Békés. 15. A Nép Ujsága. 16. Testvér. 17. Néplászló. 18. Zászló. 19. Ipolva. 20. Heti krónika. 21. Hazánk és a Külföld. 22. Alkotmány. 23. Katholikus Néplap. 24. Egyházi és Iskolai Hetilap. 25. Kis Ujság. 26. Ifjúsági Közlöny. 27. Füzér. 28. Remény (Kassa). 29. Szünórák. 30. Tanuló Ifjúság szépirodalmi Lapja. 31. Bokréta. 32. Házi barát. 33.

Szünóra. 34. Darázs. 35. A Sugó. 36. Bolond Istók. 37. Obaitos. 38. Katonai Közlöny. 39. Nők Lapja. 40. Pesti általános torna és tüzoltó Ujság. 41. Kereskedelmi és Ipari Közlöny. 42. Nemzetgazdasági Közlöny. 43. Polgár és Honvéd. 44. Hajnál. 45. A mérleg. 46. Kézműiparosok országos értesítője. 47. Fényképezési Lapok. 48. Tiszavidek (hetilap). 49. Pesti Közlöny. 50. Nyitrai Lapok. 51. Nógrádi. 52. Kalocsai Lapok. 53. Szentesi Lapok. 54. Előőr. 55. Felsőmagyarországi Szemle. 56. Polgári Kör. 57. Nyitra-Trencsini Közlöny. 58. Viribus Unita. 59. Bács-Bodrog. 60. Fejérmeyi Közlöny. 61. Erdélyi Hivatalos Értesítő. 62. Csanád. 63. Uj Regélő. 64. Haladás. 65. Honi Közlöny. 66. Vasuti Menetrendmutató. 67. Magyar-osztrák vasuti és gőzhajózási Kalauz. 68. Nemzeti Kortés. 69. Felső-Fehérmegye hivatalos Közlönye. 70. Protestáns Tudományos Szemle. 71. Közvélemény.

Megszűnt összesen = 71 hirlap és folyóirat.

1872. folytat és 1873. elején keletkezett lapok és folyóiratok: 1. Szabad Sajtó. 2. Temesi Lapok. 3. Szabad Polgár. 4. Abauj-Kassai Közlöny. 5. Jászkún Figyelő. 6. Lehel Kürtje. 7. Sárközi Közlöny. 8. Nyitra. 9. Haladás. 10. Jónás Lapja. 11. Kecskemét. 12. Nógrádi Lapok. 13. Pécs-baranyai Lapok. 14. Képes Néplap. 15. Tanügyi Lapok. 16. Egyházi Közlöny. 17. Kis Vasárnapi Ujság. 18. Katholikus Hetilap. 19. A nők munkaköre. 20. Athenaeum. 21. Tréfás Vándor Jogász. 22. A szinlap. 23. Magyar Hivatalnokok Lapja. 24. Zenészet. Hetilap. 25. A pesti árú és értéktözsde jegyzései. 26. Világkiállítási Közlöny. 27. Közgazdasági Hetiközlöny. 28. Munkás Heti-Krónika. 29. Békes. 30. Gyöngyös. 31. Szentesi Lap. 32. Torontól. 33. Kecskeméti vidéki Közlöny. 34. Szegedi Lapok. 35. Vács-vidéki Lap. 36. Győri Figyelő. 37. Vasmezei Hírdető. 38. Földtani Közlöny. 39. Budapesti Szemle. 40. Arany Trombita. 41. Elemi Tanügy. 42. Hivatalos Értesítő. 43. Apolló. 44. Politikai Híradó. 45. Ifjúsági Könyvtár.

Összesen 45 hirlap és folyóirat keletkezett mult évi hirlapkimutatásunk óta.

1850. elején 9 lap adatott ki magyar nyelven.

1854. márcz. 5-én, mikor a Vasárnapi Ujság megindult, ezzel együtt 20 magyar hirlap és folyóirat jelent meg magyar nyelven.

1861. elején 52.

1862. elején 65.

1863. elején 80.

1864. elején 70.

1865. elején 75.

1866. elején 81.

1867. elején 80.

1868. elején 140.

1869. elején 163.

1870. elején 146.

1871. elején 164.

1872. elején 198.

1873. elején pedig összesen 201. hirlap és folyóirat jelen meg magyar nyelven.

Szinyei József.

Irodalom és művészet.

(A hirlapok történeléből.) A hirlapok keletkezése visszavihető az 1563. évig. Akkor háboru folyt Dalmáciában, Velece és II. Soliman között, midőn a nép fejenként egy darab pénzt, az úgynevezett „gazettát“ fizetett azért a jogért, hogy a hadi tudósításokat meghallgathassa, melyeket egy írott lapról olvastak le. Ennek az írott velenoezi újságnak hatvan évfolyamából álló formánlan vastag kötete Flórenczben a Magliabecchi könyvtárban van. A „Gazetta“ annak idejében csak a kíváncsiságot és a pletykát szolgálta, a hirlap-irodalom nemesebb czéljai még akkor nem voltak ismeretesek.

Angolországban az első hirlap 1622. évben jelent meg, de az első napilap csak 1702-ben látott napvilágot, ez egy lapból állott, melynek csak egyik oldala volt két hasábbal megtöltve. A lap czime „Daily Courant“ volt. A „Public Advertiser“ b-n az 1767. év folytatn megjelent neveztes juniusi levelek adták a sajtó hatalmának és tekintélyének az első jelentékeny lendületet. Száduak elején a „Times“ (Londonban) csak 100 levonatanban forgott közközen. Az 1814. év nov. havában egy társalmán nagy tekintélyt adott a „Times“-nak, mely szerint a gép hajtására a gőz-erőt vették alkalmazásba, oly haladás ez, mely mérközik magával a könyvnyomda föltáladásával. Angolországban 1860-ban már 800 hirlapja volt. Németországban az első hirlap 1616-ban jelent meg „Frankfurter Post-Zeitung“ czim alatt, mely mai napig fennáll. Hollandban 1626-ban, Franciaországban 1631-ben, Oroszországban 1703-ban, Észak-Amerika Egyesült-Államaiban Cambridgeben (Massachusetts államban) 1673-ban jelent meg az első hirlap „May Hower“ („Gyöngyvirág“) czim alatt.

A sajtó gyors terjedésére nézve, valamennyi európai államot tulszárnyalt Észak-Amerika. A legújabb kimutatás (Rowell „Newspaper Directory“ New-York. 1872.) szerint az utóbbi évben 6438 hirlap jelent meg az Egyesült-Államokban. Ezek közül napilap 637, hetenként háromszor megjelen 118, hetenként kétszer 129, hetenként egyszer 4642; félhónaponként 100, hónaponként 715, két hónaponként 14 és negyedévenként 62. Ezek között 4328 politikai tartalom. Eme számok meglepők, elgondolva, hogy Északamerikában minden szám kiállítás sokkal többre kerül, mint Európában. Németországban a sajtó szaporodás tekintetében kissé visszamaradt; a hirlapfély megszűntetésével azonban valószínűleg hatalmas lendületet nyer az államéletnek ez a fontos tényezője. — (O. A.)

(Lengyel hirlapok.) A lengyelek nagy erélyt fejtenek ki hirlapirodalom fenntartása és támogatására. Versóban uolag két hirlap megjelenését engedélyezte a kormány. Ezen régi, 244,000 lakóval bíró fővárosban jelenleg 42 különféle új sajtó jelenik meg, negyvennél több mint Orosz-Lengyelország többi városaiban összevéve. A könyvészet is szép virulásnak örvend. A legöregebb még létező hirlap a „Merkuriusz Polsky“, melynek első száma 1661. május 20-án jelent meg, tehát Európában egyik legrégebb újsága.

(Az Eötvös-szobor) ügyében alakult bizottság pályázatot hirdet báró Eötvös József emlékszobra mintájának elkészítésére. A szobor közterén fog állani, előszünileg kert és fák között. Anyaga érc lesz, magassága talapat nélkül mintegy tizenkét láb. Feladat: hogy báró Eötvös József alakját, az élethez híven, művészi fölfogással ábrázolja, minden egyéb részletet a 'művész szabadon határozzon meg. A pályázni kívánók tervüket, gips

Közütemek, egyletek.

**** (A magyar tud. akadémiá) III-ik osztálya** tartott ülést jan. 20-án, s ebben Than Károly a vegyérték törvényére vonatkozó fölfedezését jelenté meg, mely ha adatok által is teljesen igazolható, a vegytudomány nevezetese előbbvitelére van hivatva. A második értekező Fest Vilmos a közlekedési eszközök különféle rendszereiről és az ezek közti helyes választásról tartott előadást, fejtegetvén a vízi közlekedés s a kő- és vasutak előállításának matematikai arányait.

**** (A földtani társulat) jan. 22-én** tartott közgyűlést az akadémia termében, Hantken Miksa elnöke alatt. A jelentésekből megemlítjük, hogy a társulat tavaly tiz szakgyűlést, Igón vándorgyűlést tartott s most 228 rendes taggal bír; évi bevétele több mint kétezer frtra, összesen 5000 frtra megy. A leköszönt két titkár helyére Sajóhegyi Frigyes és Róth Lajos választák meg. Az ülés végén Szabó József jelenté, hogy Luczenbacher Pál Szobbi melletti téglagyárában csaknem egészen teljes mammoth-vázat találtak. A társulat azonnal öt tagot küldött ki, hogy nézzék meg s teyegen róla jelentést.

**** (A nemzeti múzeum képtárának) öv. Bartal Györgyné** és öv. Bacskó Mihályt két festményt ajándékoztak. Mindkettő Szoldgits Ferencz Rómában élő hazánkfa festménye s az egyik kép szent Györgyöt, a másik pedig Máriát ábrázolja a kis Jézussal.

**** (Az országos vegyészeti intézetet)** meg akarják nagyobbitani, s e célból szükség van a Belezny-kert hátsó részére. A kormány a tömeggel már rég alkuszik, de siker nélkül, s most a közközt. miniszterium felhívta Pest városát, hogy a Belezny-kert kisajátítása iránt a szükséges lépéseket tegye meg.

Egyház és iskola.

**** (Jó szónak mindig van hatása.)** Az x-i egyház presbyteriuma előtt is nem hiába fejtgette a lelkes, hogy mily áldásos dolog a gyermekeket iskolába járattatni, mert midőn a beszédnek vége lett, a t. presbyterium egyik tagja sietett rá válaszolni eképen: „értettük, tiszteletes uram, ékes beszédét, s a törvény kötelező ereje alatt készséggel hajlunk meg; nekem is van egy iskola-köteles fiam, de azt a gazdaságban nem nélkülözhetvén — hogy a törvénynek mégis eleget tegyek — fogadok egy más gyermeket s azt az enyém helyét iskolába járattatni.“ — Kár, hogy az „Erdélyi Protestáns Közlöny.“ — honnan e tanúságos esetet átvették, nem említi meg a történet színhelyét.

Ipar, gazdaság, kereskedés.

**** (Közraktárak vidéken.)** Nagy-Kanizsa város tanácsa kérvényt intézett a kereskedelmi miniszterhez, melyben a város vidékének gazdasági fontosságára és Nagy-Kanizsa kereskedelmi fejlettségére utalva, kéri, hogy ott a Pesten létesítendő közraktárral egyidejűleg országos közraktár és a Warrant-rendszer létesítését.

**** (Gömörmegyében)** a cholera elvesztvén a járvány jellegét, a vásárok megtartása az egész megye területén meg van engedve.

**** (Nincs jég),** az aggasztja nemcsak a kocsolya-egylet tagjait, hanem a mi sokkal fontosabb, magát Pest városát is. Nemkevésebbé agódnak a mézárások, vendéglősök, czukrárszok sat., kik nem tudják, honnan szerezzék be jég-szükségletüket. A központi vágóhidnak 50,000 mázsa jégre van szüksége, s legkisebb kilátás sincs erős jeget képező fagyra; a városi tanács most azon gondolkodik, nem lenne-e czélszerű jég-gyártatni állítani föl a város czéljaira. Bizony a jéggyártás jól kiiztetnek magukat most, midőn a mint mondják a kobányai nagy serfőzőházak is Oroszországból kénytelenek hoztatni a jeget drága pénzen.

**** (Hamis mértékek.)** A nagyváradai rendőrség az elmúlt két hónap alatt több mint 2000 hamis itezés és meszelyes üveget kobozott el; ezeken kívül súlymértékek is meglehetősen számmal kerültek kezei közé. Ugy látszik, ott is nagyon sokan azt tartják, hogy a „csalás“ nem egyéb „jó üzletnél.“

Közlekedés

**** (A pesti kövuti vaspályát)** negyedfél mért-földnyit új vonal építésével fogják bővíteni következő utcazon: a vacziuti boulevardtól a 3 bárány és Podmaniczky-utczán át a városig, mely azonnal létesítendő lesz; a külső köruton az osz-

trák államvasut indóházától a Dunáig, Pestről Soroksaig, szárnyvonalal Kis-Pestre, s onnan egy vonal az illői-utalig, mi által a közlekedés az ottani telepítvényekkel közvetítették; folytatása a dunai vonalnak a mézárások utczától föl a görög templomig; folytatása a vonalnak a fegyvergyártó-utczától a margit-szigeti hidig, esetleg azon át Budáig, mire névze tárgyalások vannak folyamatban. Ezen új vonalokhoz csatlakozik a jelenlegi hálózat kiegészítése és a kettős vágányok lerakása az északi vaspályától a kerépesi vámgig, az osztrák államvasuthoz való csatlakozásig.

**** (Az osztrák állam-vaspályá)** pesti pályaudvarának ügye elődtől s közelebb mind a város, mind a vasuti társulat részéről kiküldött bizottság békes uton kiegyenlített a dolgot, mely már pör tárgyat képezte. A pályaudvar áthidalásáról van szó, minthogy az elzárja a terézvárosi közlekedést. A társulat hajlandó a kétsz-v-utca irányában áthidaltatni a pályaudvart. E hid hosszabb lesz, mint a lánchíd. Ezenkívül a vasuti töltéseken át többfelé, hol a közlekedés kívánja, részint alagutakat építtet, részint hidakat. A szükséges építkezések költségei körülbelül 8 millióra ruagnak, s a munkálatokat legfeljebb 3 év alatt kell bevégezni.

**** (A kis csavargósókkal való átkeelés)** dija Buda és Pest között a hírlapok sürgetése folytán leszállított, s a pénzügyminiszterium az 1873. év hajzási idénye kezdetétől az első helyen 7, a második helyen 5 krban állapította meg.

Balesetek, elemi csapások.

**** (Pozsonyból)** írják, hogy hg. Auerspergné a mint ép bálba készült, ruhája véletlenségből meggyuladt s mind ő, mind pedig segélyre siető leánya, jelentékeny égési sebet kaptak. E baleset Pesten is élénk részvétet keltett. A herczegnő születésére névze Szapáry grófnő, (keresztnevén Sarolta, gr. Szapáry Gyula nővére,) özvegye hg. Auersperg Sándor tábornoknak, ki a mostani bécsi miniszterelnöknek testvére volt. Sok ideig Gyöngyösön lakott, s leányával: Anna herczegnővel, gyakran volt látható pesti táncszestélyeken s a nemzeti színházban is.

**** (Rakamas és Tokaj közt)** folyó január hó 9-én az éjeli vonat egy embert gázolt el. Hullájának csak felét találták meg reggel a pálya lejtőjén; másik felét valószínűleg a kutyák hurcolták szét. A szerencsétlen alkalmasint valami utas lehetett, a ki a pálya mentében szándékozott utját folytatni.

**** (Szerencsétlenség.)** A ferencvárosi főutczában 14-dik szám alatt egy asztalosmester műhelyében a szarítógerendő leszakadt, s az ott dolgozó segédek egyikét, s egy tanoncot agyonütött. A holttesteket a kórházba szállították, s a műhelyt az azonnal elrendelt vizsgálat végrehajtásáig zár alá helyezték.

Mi ujság?

**** A „Vasárnapi Ujság“ előfizetőinek tömeges szaporodása folytán, elap ez évi 1-ső számának példányai már teljesen elfogytak; e szám azonban újra ki fog nyomtatni, s az újabbban érkezett előfizetőknek néhány nap alatt pótlólag megküldjük. — Budapest, jan. 23. — A „Vasárnapi Ujság“ kiadó-hivatala.**

**** (A képviselőházban)** a költségvetési vita folyamán már javában benne vannak az árjában, de még sokan akarnak szólni mindenik pártból az általános vitában. Csütörtökön Salávy miniszterelnök szolt, a kormány pénzügyi politikájának eddig megállapított elveit adta elő.

**** (A királyné)** jan. 19-én délelőtt Gödöllőről bejött a fővárosba. Déli 1 óra körül az ő nevérol nevezett városi árvaházat látogatta meg, s egy kosár süteményt ajándékozott Mária Valéria herczegnő nevében a kis árváknak. — A királyné jan. 23-án ismét bejött Gödöllőről Budapestre, s délnél megtekintte a Xántus János és Rómer Flóris által gyűjtött házi ipargyűjteményt a köztelken. Először Xántus mutatta be élénk magyarázattal az általa gyűjtött szász, oláh, székely s tiszavidéki magyar gyűjteményt. Azután Rómer mutatta meg az általa összeszerzett tót, horvát, szerb és dunnántuli magyar czikkeket. A királyné igen meg volt lepve. Sokat kérdezősködött az egyes öltözetdarabokról, s egyes czikkeket használati módjáról, s hogy miképen szerezték be azokat. Sőt többczikkre névze kijelenté, hogy számára is szereznének hasonlókat. A királyné s látogatás után Gödöllőre tért vissza. A király püdig jan. 24-én Bécsből Pestre érkezett.

**** (József főherczeg)** e napokban érkezik Budára s az egész telet itt fogja töltöni. A főherczeg jól talált mellképével ajándékozta meg a nevet viselő ezredet, mely Budán állomásoz. Larisch vezérőrnagy vette át a képet a tisztikar lelkesült éljenzése közt, s azt a tisztikar élkezés helyiségében függeszték föl az előbbi ezred-tulajdonos arczéke mellé.

**** (Giabella főherczegnőnek)** Pest városa részéről nyújtandó nászajándék kerülvén szóba a városi közgyűlésen, az ez ügyben kiküldött bizottságot több taggal kiegészíték és megbízták, hogy a rábízott ügyben teljhatalommal járjon el. A nászajándék nem lesz nyilvános vitatás tárgya.

**** (Budapest adója.)** Az elvben már egy fővárossá egyesült Pest, Buda és Ó-Buda városok évenként körülbelül 8 millió forint egyenes adót fizetnek az államnak. — A pesti belvárosban az összes házak házbérei 1873-ben 4 millióra rugtak.

**** (A Rókus-vörháznak)** jelenlegi alkalmatlan helyéről való eltávolítása és a ronda, czélszerűtlen épülettömeg szétbontása régi ohaj lévén, ez ügyben Pestváros egy bizottságot küldött ki. Mivel azonban országos kórház építését tervezi a kormány, a város fel fogja kérni a miniszteriumot, hogy maga részéről is küldjön bizottságot s közösen tárgyalják a teendőket.

**** (Mész-Berényben)** azon ház falába, mely Petőfi Sándornak életében utolsó rendes lakhelye volt, az ottani lelkes polgárok emléktáblát szándékoznak illeszteni.

**** (Kossuth Lajos)** hirta keresztapául új szülött fiának Okolicsányi Miksa, 1848—49-iki honvéd Debreczenben. Kossuth táviratlag választott, hogy a keresztapaságot elfogadja.

**** (A Kiss Ernő-féle jószágok)** eddigi gondnoka, gróf Schmetlov Rikárd visszalépvén, a terjedelmes uradalmak új zárgondnokául Görgey János jónévű pesti ügyvéd, ki Temes megye Köznighof községében nagy birtokos is, nevezetett ki. Görgey urnak, ki maga is kitünő tevékeny gazda, kinevezetésétől igen sok jót várnak mind a javak tulajdonosára, mind annak hitelezőire névze. A kérdéses uradalmak (Ittebe és Szent-György) 34,000 katasztrális holdat tesznek.

**** (Soroksáron)** mint a „Magyar Ujság“ értesül, olvasó-egylet alakulóban, mely főfőgyelmét a magyar irodalmi termékek felkarolására fordítandja, s így jelentékeny befolyást fog gyakorolni a nevezett német-ajku mezőváros magyarosodására.

**** (Elűnt postatiszt.)** Szalatnay Lajos a helybeli országos posta-gazdasági osztály ellenőre már régebb idő óta elűnt. Még okt. 10-kén kért szabadságát szembetegség miatt, s azóta nem jelent meg. Keresték lakásán is (szénatér 2-ik szám), de az ottaniak azt mondják, hogy Szalatnay még nov. első napján elhagyta a házat. Az eset annál feltűnőbb, mert Szalatnay rendben hagyta hivatalát, s általában megfejtethetlen eltűnése. Fizetését már december hóban nem vette föl, s most a belügyminiszterium körözteti. Az elűnt 60 éves alacsony termetű, kopasz vastag bajuszu, rövidre nyírt szakállal; háta kiálló.

**** (Tizenöt évi börtönrre)** ítélte el a pesti törvényszék Farkas Béla (alias Lobmayer) csavargót, ki áprilban Gonda Dező orvostanhallgatót ravaszul a város végére csalta, s hogy kifosztassa, oly sebt lövte rajta hátulról, melynek az ifju áldozatául esett.

**** (Bulwer, a híres regényíró),** ki miután irodalmi érdemiért Herschel csillagászattal egyszerre bároságot kapott, lord Lytton néven nevezetett, közelebről meghalt. Irói működése kiváló nagy hatású volt s neve nemcsak hazájában Angolországban, hanem az egész világon ismert. Scott Walter halála után egészen Dickens és Thackeray felemelkedéseig páratlanul állott az angol regényirodalomban, s csak e két nagy alak vetett rá némileg homályt az utóbbi időben; de neki is végig megmaradt a maga közönsége, mely az újabb nagyságok mellett is folyvást Bulwer-párti volt. Irodalmi jellemzésére s élete ismertetésére még visszatérünk. Élete 68 évre terjedt s sokoldalú irodalmi működése mellett politikai szerepet is játszott, de nem oly sikerrel, mint a másik tory regényíró, kinek neve és egy pár-műve szintén ismeretes irodalmunkban, s ki politikai következetességgel tekintetben is felette áll: Disraeli.

**** (Halálósások.)** Petőfi francia fordítója, Thales Bernard költő és író, mint franczia lapok jelentik, közelebb hunyt el 50 éves korában. Thales Bernard a kevés külföldiek közé tartozott, kik irodalmunkat figyelemre méltatják és jelzesebb

Nemzeti színház.

Péntek, jan. 17. „Armény és szarlem.“ Szomorujáték 5 felv. Irta Schiller; ford. Szonvey. (Mándoky Béla ur első vendégjátékán.)

Szombat, jan. 18. „A troubadour.“ Opera 4 felv. Zenéjét szerette Verdi.

Vasárnap, jan. 19. „A peslekei notárius.“ Boházat 4 felv. Irta Gaal József. Zenéjét szerz. Thern K.

Hétfő, jan. 20. „Sheridán.“ Színjáték 4 felv. Irta Csopregi. (Mándoky B. ur második vendégjátékán.)

Kedd, jan. 21. „Tannhäuser.“ Regényes opera 3 felv. Szövegét s zenéjét szerette Wagner R.

Szerda, jan. 22. „Sirsuser.“ Tragédia 5 felv. Irta Szilgietti.

Csütörtök, jan. 23. „Lammermori Lucia.“ Opera 3 felv. Zenéjét szerz. Donizetti.

Szerkesztői mondanivaló.

— S. A. Ujhely. F. I. A fogadtatás ép oly szives mint régen. A küldeményt a jövő igéretet köszönjük. A mostani legközelebb adni fogjuk.

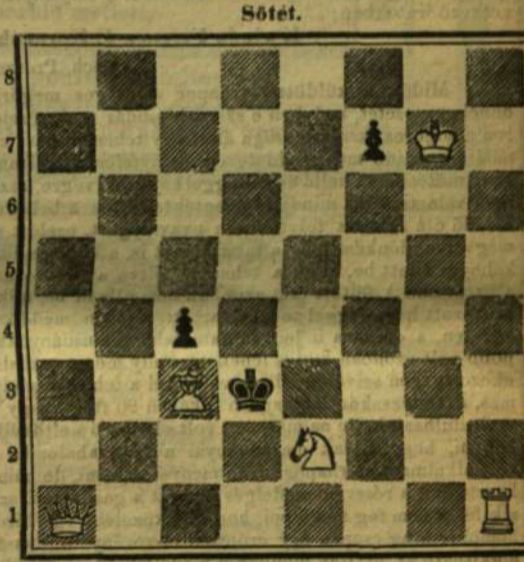
— Darsai. A regé magában kevés érdeklő; csak a kioldozás lehetné valamilyen. Az pedig nagyon is kedvelges Magunk nem használhatjuk, olyan kiadóval pedig, a kindel ez megjelenhetnék, nincs összekötötésünk.

— K. r. „Emlékezet.“ Rimelisi és technikai bra-szúrja már nemis mesteri, hanem mesterkelt, s ez sokat levon a költemény élvezhetőségéből.

— E. r. — K. i. A levél elkéve érkezett kezünköz. A mi idejét nem multa, felhasználjuk belőle, s szives tudósításait jövőre is kérjük.

SAKKJÁTÉK.

687-ik sz. f. — Pap Dezsőtől (Miskolcon.)

Sötét.
Világos indul s a harmadik lépésre mattot mond.

A 682-ik szám feladvány megfejtése.
(Pap Dezsőtől Miskolcon.)

1. Vcl-f2	Hb7-f8(a)
2. Fg6-e4	Fb7-e4
3. Fg1-h2	Bb8-h2
4. Vf2-f1 matt.	
-
1.	1. Fb7-g2
2. Fg6-e4	2. Bg8-b8†
3. Kb4-a3	3. tetaz. szer.
4. matt.	

Helyesen fejtették meg: Veszprémben: Flópy József. — Miskolcon: Czenthe József. — Gelsen: Gleising Zeigmund. — Jászberényben: Galambos István. — Kecskeméten: Galambos László. — Alsó-Dabason: Parragh József. — A pesti sakk-kör.

— A pesti sakk-kör jan. 26-án d. u. 4 órakor saját helyiségében rendes évi közgyűlést tartand, melyre a tagok ezennel meghívotnak.

Előfizetési fölhívás

VASÁRNAPI UJSÁG

Politikai Ujdonságok

1873-ik évi folyamára.

(Ismeretterjesztő és politikai hetilap. — Az egyik számos eredeti képpel illusztrálva; a másik rendkívüli mellékletekkel bővítvén.)

Előfizetési föltételek:

Postán küldve vagy Pesten házhoz hordva.

A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok együtt: 10 ft.
Félévre (Január—június) 5 "

Csupán a Vasárnapi Ujság: 6 ft.
Egész évre (Január—december) 6 ft.
Félévre (Január—június) 3 "

Csupán a Politikai Ujdonságok: 5 ft. — kr
Egész évre (Január—december) 5 ft. — kr
Félévre (Január—június) 2 " 50 "

Egyes előfizetéseket legelőszörben postai utalvány által eszközölhetők, a melyre bérmentésükül csak egy darab 5 krajczáros bélyeg kívánatik.

Tiz előfizetett példányra gyűjtőinknek egy tiszteletpénztényval szolgánk.

A Vasárnapi Ujság és P. Ujdonságok kiadó-hivatala (Pest, egyetem-utczá 4. sz. a.)

HETI-NAPTÁR

Hónap-és hetilap	Katholikus és protestans naptár			Görög-orosz naptár			Izraeliták naptára			N a p			H o l d		
	nap	nap	nap	nap	nap	nap	nap	nap	nap	nap	nap	nap	nap	nap	nap
26 Vasár	E 2 Polikárp p.	E 3 Polikárp	14 Szabassz	27 Ezekiel	306 38	7 36	4 53	267 15	5 55	este					
27 Hétfő	Aranyas János	Krizosztom	15 Thebai Pál	28 Sz. kire.	907 39	7 35	4 53	281 57	7 1	2 58					
28 Kedd	Nagy Károly	Margit	16 Péter sz.	29	908 40	7 35	4 53	296 69	7 53	4 20					
29 Szerd	Szal. Ferencz	Valér	17 Triod k.	1 Sbat R.	909 41	7 44	4 56	312 19	8 20	5 51					
30 Csüt.	Martina szüz	Adelgunda	18 Athanas	2	310 42	7 32	4 58	327 39	8 57	7 7					
31 Pént.	Nolozkai Péter	Virgil, Gilla	19 Makár apát	3 Jazon	311 42	7 29	4 50	342 40	9 21	8 41					
1 Szom.	Ignác püsp.	Brigitta	20 Euthym	4 Sabb. B.	312 43	7 29	5 0	357 40	regg.	este					

Hold változása. ● Ujhold keiden 28-án esti 6 óra 43 2 perczer.

TARTALOM.

Heine Henrik (arokép) — Heine költeményeiből. — A badnagyné tyukja (folyt.). — A vihar után (ké képpel). — A természet befolyása az embri társadalomra (vége). — A szabadkőműveségről. II. — Vén papjakó életírása. — Egyveleg. — Törhá: A magyar irodalom 1873-ban. — Irodalom és művészet — Közütemek, egyletek. — Egyház és iskola. — Ipar, gazdaság, kereskedés. — Kör-lekezés. — Balesetek, elemi csapások. — Mi ujság? — Nemzeti színház. — Szerkesztői mondanivaló. — Sakkjáték. — Heti-naptár.

Feloldó szerkesztő Nagy Miklós (L. magyar-utczá 21. sz.)

TOTIS A. és TÁRSA

előbb

Wahrmann és Fia váltó-üzlete

Pesten, Deák Ferencz-utca és Miatyánk-utca sarkán,

ajánlja magát állam- és ipar-papírok, sorsjegyek, arany- és ezüst-pénzek, külföldi piacokra szóló utalványok és jelzalogok bevásárlása és eladására a legelőnyösebb feltételek mellett.

Megbízások a pesti és bécsi tőzsdékre a legjobban teljesítettek.

Totis A. és társa, bank- és váltó-üzlete.

1442 (3-8)

Szepesi

kárpátnövények kivonata

Fáykiss C. orvostudor által Késmárkon mell- és tüdőbajokban szenvedők számára.

A legodonosabban összegyűjtött és kizárólag alkalmas szepesi kárpáti fűnővényekből készítvén kitűnő hatásnak bizonyult szer köhögés, rekedtség, könnyű hurutos izgalom, nyelő- és lélegzőműszerek, görös, idegzotes, nehézkes lélegzetű köhögési rohamoknál, szájkellő, oldalszurások, idült tüdőbajok, tüdőkorosak görös és gyengítő izzadásiánál, sőt a tápnedvek meggyűléséből származó betegségeknek, valamint gyomor- és általános testi-elgyengülés ellen is.

A szepesi kárpátnövény tea, és szepesi kárpátnövény bonbonok használata Fáykiss orvostudortól legjobb eredményt nyújtják. 1880 (2-10)

Arak: 1 üveg kivonat használati utasítással együtt 15 kr. o. é.
1 csomag tea 25 kr. o. é.
1 skatulya bonbon 35 kr. o. é.

A tárgyak beszeresethetők magánál a készítőnél Fáykiss gyógyszerész-nél Késmárkon; továbbá Pesten: Török József király-utca 7-ik szám. — Thallmayer et Comp. — Kochmeister. — Zubek és Batory egyetemter.

Árleszállítás.

Wheeler és Wilson-réle

varrógépek — Manufacturing — Kompagnie
New-Yorkban,

van szerencsük ezennel köztudomásra jutni, hogy gyártmányaik árait leszállították, s hogy azok csakis a magyar koronaországok képviselőjénél

OHM C. O. Pesten,

József-tér 15-ik sz. alatt

kaphatók s rendelhetők meg általa a valódi s dicséretesen ismert családi varrógépek 70 ft-tól kezdve s feljebb. Ez alkalommal bátrak vagyunk a t. cz. közönséget arra figyelmeztetni, hogy valódi gyártmányainkat illetőleg, bár honnan tétetnének is ajánlatok, azok a vevők tényleg vezetői nyugszanak, s óvunk mindenkit az ofele lelkiismeretlen varrógép-kereskedőtől, kik nem állják vedmarkunkat s bélyegünket meghamisítani.

gyunk a t. cz. közönséget arra figyelmeztetni, hogy valódi gyártmányainkat illetőleg, bár honnan tétetnének is ajánlatok, azok a vevők tényleg vezetői nyugszanak, s óvunk mindenkit az ofele lelkiismeretlen varrógép-kereskedőtől, kik nem állják vedmarkunkat s bélyegünket meghamisítani.

Illustrált árjegyzékek egész készséggel szolgáltatnak ki s küldetnek meg. 1290 (24-34)

Árleszállítás.

Frankenbergi technika

(Szászország, Chemnitz mellett.)

Gépészeti iskola három különböző osztálylyal: gépész-mérnökök, művezetők és gépszerszertők kiképzésére. Mindazok, kik nemcsak elméletileg, hanem gyakorlatilag is szándékoznak kiképezetni e tudományokban, alkalom nyújtatik a technikával összekötetésben lévő gépgyárban. A mult év kezdetén életbelépett egy vegyészeti tanfolyam jól szervezett laboratoriummal, a melyben gyakorlatilag is kiképezhetik magukat a vegyészek.

Programm s tüzetesebb tudósítással szolgál az igazgatóság.

Dr. J. Heubner,

igazgató.

1487 (5-6)

Heckenast Gusztáv könyvkiadó-hivatalában Pesten, (egyetem-utca 4-ik sz.) megjelent és minden könyvtárnál kaphatók:

Gr. Zychy Géza.

Az álom regénye.

(312 lap, 8-rét) füzve 2 ft.

Gerstäcker Frigyes.

Végzetek.

Regény.

Fordítá Zólyomi J.

(Nyolczadrét, 160 lap) füzve 60 kr.

Byr Róbert.

Lejtős uton.

Regény.

Három kötet. (8-adrét, 288, 272 és 288 lap.) Füzve 3 forint.

Épen most jelent meg

32-ik kiadásban

a világszerte ismeretes:

„Der persönlíche Schutz“

ezimű tanulságos könyv Laurentius-ról, lepcséselt borítékban.

20 évi tapasztalatok nyomán! egyszerűen megpróbálva, segély és gyógyítás a gyengeségi állapotoknak, melyek az önfertőztetés s kicsapongásokból származnak. Megszerezhető minden könyvtárnál, Bécsben: Pohan Károly, Wollzeile 33. sz. alatt. Ára 2 ft. 40 kr., postai küldéssel 2 ft. 50 kr.

A szamitalan utanzások, valamint az e könyvből ki- vonatok, s különösen az ilyenmű pisz- kos iratoktól, melyek „Jugendfreund“, „Selbsterhaltung“ s hasonlómű címek alatt, csaknem minden hírlapban nyegle módra ajánlatnak, egész jó akarattal mindenkit óvunk. Tehát arra, kérünk figyelmet fordítani, hogy a valódi illető- leg eredeti kiadást szerezzék meg ma- gunknak az érdekeltek — Laurentius- tól — mely egy 8-rét kötetet képez 232 oldalal, 60 acziba metszett bonczani ábrával, s lepcsésételve a szerző saját ne- vével ellátott bélyeggel. 1340 (10-12)

5-ik szám.

Husadik évfolyam.

Buda-Pest, februárius 2-án 1873.

Előzetési feltételek: a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok együtt: Egész évre 10 ft. — Fél évre 5 ft.

Csupán Vasárnapi Ujság: Egész évre 6 ft. Fél évre 3 ft. — Csupán Politikai Ujdonságok: Egész évre 5 ft. — Fél évre 2 ft. 50 kr.

Hirdetési díjak, a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságokat illetőleg: Egy négyezer hasáboztott petit sor, vagy annak helye, egyszeri igtatásnál 10 krajczárba; háromszori vagy többszori igtatásnál csak 7 krajczárba számítatik. — Kiadó-hivatalunk számára hirdetésmegjelölést elfogad Béesben: Oppelik Alajos, Wollzeile Nr. 22. és Haasenstein és Vogler, Wollzeile Nr. 3. — Bélyegdíj, külön minden igtatás után 30 krajczár.

Bulwer Eduárd, lord Lytton.

(1805—1873.)

Nem egészen tíz év lefolyta alatt három, Scott Walter óta legnagyobb regényíróját vesztette el az angol nemzet. *Thackeray*, *Dickens* és *Bulwer* az egész mivel világban ismert nevek s műveiknek csaknem minden nemzet irodalmára volt hatása, s minden nemzetbeli közönség sok élvezetet merített belőlök. Legnagyobb, bár nem a legüdvösebb, hatása volt a harmadik, mert Bulwer neve ma senki által meg nem közelített érdekű volt hosszú időn át egész Európában és Észak-Amerikában, s még két ifjabb vetélytársa is csak mellé emelkedett, de meg nem haladta őt olvastatás tekintetében, daczára jelentékenyen nagyobb szabású és költőibb tehetségöknek.

Bulwer f. évi január 18-án halt meg 68 éves korában. 1805-ben született s teljes neve *earl* (gróf) *Lytton Bulwer Eduárd* György volt, második fia levén a régi családból származott Bulwer tábornoknak. — Mondják, hogy anyjától, ki igen derék és tanult nő volt, sokkal többet tanult, mint más fiúk szoktak. Hogy egyetemi pályája előtt Etonban, vagy Harrow-ban, hol az angol előkelő ifjak neveltetésüket nyelik, valaha tanult volna, nem említi életírói, de egyetemi pályáját nyilvánosan Cambridgében végezte a szentháromság-ról címzett kollegiumban, hol egy angol költeménnyel pályadíjat is nyert. Azután utazni ment; gyalog járt be Angolországot és a skót al- és felföldet, lóháton Franciaországot s ugyanekkor tájon egy kötet verset is adott ki, de a mely csak magán köröknek volt szánva.

Apróbb dolgozatokat nem emlitve, valódi irodalmi pályája 1827-ben kezdődik „Falkland“ című regényével, melyet aztán évenként egy-kettő követett, nagyon hosszú ideig, míg tehetsége nagyobb érettségre s

művészi öntudata teljesebb határozottságra emelkedett. „Pelham“, „Devreux“, „Clifford Pál“, „Aram Eugén“ s a többi regények oly gyorsan és rohamosan jöttek egy másután, hogy előre kiélesített s élére állított alapeszméinek bizarrsága, előadásának szívesen fogadott, mohón olvasott, a ki a londoni West End-en lakó előkelő világba csak egyszer beüthette az orrát s le tudta írni az épen akkor divatba jött ezüst villákat vagy a nagyuri bitangok előkelő modorát s a hölgyek szeszélyes tulajdonságait. „A kitagadott“ című regény épen ellentétét volt szánva Pelhamnak, mert az új könyv egy stoikus erényességű hősről szól, ki elég magának önértetében, s magasan áll és emelkedetten vagyonának hitvány romjai felett. Meséje a regénynek szövevényes, de érdekes, mellékeseménnyel tul van halmozva, de azok mulattatók, s még sem volt soha kedvelt olvasmány. Legközelebbi műve „Devreux“ némi történelmi buvárlat eredménye volt, melyben a francia és angol udvart festi Anna királyné, I. György és Orleans regens idejében, s az élnk színek, eleven, mozgalmak élet sok érdekét ad a regénynek, mely egy kedvenc alakot is adott az olvasó és színházba járó közönségnek, a mesteri cselszövő Bolingbroke szemé- lyében. Angol írók e regényt elég erkölcsösnek mondják, bár egy hamisítóról szól. „Clifford Pál“ egy utonálló rablót eszményit, „Aram Jenő“ egy pénzvágyból áruló gyilkost, az „Éj és korány“ egy család sikkasztót és pénzhamisítót mutat föl megszerpítve, míg „Lukré-

cia, vagy az éjgyermek“ című regénye egy egész mérgeverő társasággal foglalkozik. Mind e tárgyak mutatják, hogy Bulwer sok részben előfutára volt annak az iskolának a francia és angol regényirodalomban,

BULWER EDUÁRD.

Cs. kir. a. szab.

dió-kivonat

hajfestő szer.

MACZUSKI A. illatszerezőtl
Bécsben.

az ősz haját szőke, barna vagy feketére festi, készítvén van a zöld dióhéjból és legkevesebb sem ártalmas az egészség vagy hajra nézve: a haját öt perc alatt szőpen és tisztán szőke, barna vagy feketére festi, a nélkül hogy a fejbőrt vagy fehérszemet piszkítaná.

1 üvegese folyó dió-kivonat 3 ft.
1 tégely dió-hajkenőcs 2 „
1 üvegese dió-olaj 1 „
1 fél

Hamisítatlanul kapható

Maczuski A.

Illatszerező-üzletében
Bécsben.

Käntnerstrasse 26. sz. a.

Kapható Pesten: Lueff M. Dorotya-utca 3. sz. Török József, király-utca 7. sz. Vertesy S., Kristóf-tér. Vadász F., ur-utca. Kertész és Eisert uraknál Dorotya-utca.

1428 (6-12)

Alólírott ajánlja dúsan felszerelt raktárát mindennemű pléh- és érc-árukkal továbbá

szoba-ürszékeket, Angles, ürszék-elzárásokat és Bidet, valamint az ezer meg ezer esetben czélszerűnek elismert

KÉMEMYEN-TETŐZETEKET,

melyek alkalmazásánál minden füst elhárítatik. — Nagy készletben mindennemű fűrdőkádak, olófürdő- és zuhany készletek; továbbá

konyhaszerek,

ugymint: vízkádak, vedrek és dézsák. Ugyanott mindennemű építési munkálatok, valamint egyéb megrendelések és javítások átvállaltatnak és legpontosabban eszközöltetnek. 1438 (4-12)

Benesch Ferencz,

(ezelőtt Miksits Károly.)

Raktár: Rózsa-tér, 5-dik szám alatt.